

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 10. novembra 2020*

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Životné prostredie – Smernica 2008/50/ES – Kvalita okolitého ovzdušia – Článok 13 ods. 1 a príloha XI – Systematické a pretrvávajúce prekročovanie limitných hodnôt stanovených pre mikročastice (PM₁₀) v určitých zónach a aglomeráciách Talianska – Článok 23 ods. 1 – Príloha XV – „Čo najviac skrátené“ obdobie prekročenia – Vhodné opatrenia“

Vo veci C-644/18,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 13. októbra 2018,

Európska komisia, v zastúpení: pôvodne G. Gattinara a K. Petersen, neskôr G. Gattinara a E. Manhaeve, splnomocnení zástupcovia,

žalobkyňa,

proti

Talianskej republike, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. De Luca a P. Gentili, avvocati dello Stato,

žalovanej,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, A. Prechal, N. Piçarra a A. Kumin (spravodajca), sudcovia E. Juhász, M. Safjan, D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos a P. G. Xuereb,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

- 1 Európska komisia sa svojou žalobou domáha, aby Súdny dvor určil, že Talianska republika si tým, že
 - systematicky a trvalo prekračovala limitné hodnoty uplatniteľné na koncentrácie častíc PM₁₀ (ďalej len „limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀“) a pokračuje v ich prekračovaní,
 - pokiaľ ide o dennú limitnú hodnotu,
 - od roku 2008 v týchto zónach: IT1212 (Valle del Sacco); IT1215 (aglomerácia Rím); IT1507 (bývalá zóna IT1501, asanačná zóna – Neapol a Caserta); IT0892 (Emilia-Romagna, Pianura Ovest [západná nížina]); zóny IT0893 (Emilia-Romagna, Pianura Est [východná nížina]); IT0306 (aglomerácia Miláno); IT0307 (aglomerácia Bergamo); IT0308 (aglomerácia Brescia); IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A); IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B); IT0312 (Lombardsko, údolie D); IT0119 (Piemont, nížina); IT0120 (Piemont, vrch);
 - od roku 2009 v týchto zónach: IT0508 a IT0509 (bývalá zóna IT0501, aglomerácia Benátky – Treviso); IT0510 (bývalá zóna IT0502, aglomerácia Padova); IT0511 (bývalá zóna IT0503, aglomerácia Vicenza), IT0512 (bývalá zóna IT0504, aglomerácia Verona); IT0513 a IT0514 (bývalá zóna IT0505; zóna A1 - provincia Benátky);
 - od roku 2008 do roku 2013 a potom opäť od roku 2015 v zóne IT0907 (zóna Prato – Pistoia);
 - od roku 2008 do roku 2012 a potom opäť od roku 2014 v zónach IT0909 (zóna Valdarno Pisano a Piana Lucchese) a IT0118 (aglomerácia Turín);
 - od roku 2008 do roku 2009 a potom opäť od roku 2011 v zónach IT1008 (zóna Conca Ternana) a IT1508 (bývalá zóna IT1504, kopcovitá pobrežná zóna Benevento);
 - v priebehu roka 2008 a potom znovu od roku 2011 v zóne IT1613 (Apúlia – priemyselná zóna);
 - od roku 2008 do roku 2012, v priebehu roka 2014 a od roku 2016 v zóne IT1911 (aglomerácia Palermo), ako aj,
 - pokiaľ ide o ročnú limitnú hodnotu v týchto zónach: IT1212 (Valle del Sacco) od roku 2008 a nepretržite prinajmenšom do roku 2016; IT0508 a IT0509 (bývalá zóna IT0501, aglomerácia Benátky – Treviso) v priebehu rokov 2009, 2011 a 2015; IT0511 (bývalá zóna IT0503, aglomerácia Vicenza) v priebehu rokov 2011, 2012 a 2015; IT0306 (aglomerácia Miláno), IT0308 (aglomerácia Brescia), IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A) a IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B) od roku 2008 do roku 2013 a od roku 2015; IT0118 (aglomerácia Turín) od roku 2008 do roku 2012 a od roku 2015,

nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z ustanovení článku 13 v spojení s prílohou XI smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (Ú. v. EÚ L 152, 2008, s. 1),

a

- tým, že od 11. júna 2010 neprijala vhodné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ vo všetkých týchto zónach, si nespĺnila povinnosti uložené článkom 23 ods. 1 smernice 2008/50 samostatne a v spojení s prílohou XV oddielom A tejto smernice, a najmä povinnosť stanovenú v článku 23 ods. 1 druhom pododseku uvedenej smernice zabezpečiť, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo.

Právny rámec

Smernica 96/62/ES

- 2 Článok 8 smernice Rady 96/62/ES z 27. septembra 1996 o posudzovaní a riadení kvality okolitého ovzdušia (Ú. v. ES L 296, 1996, s. 55; Mim. vyd. 15/003, s. 95), nazvaný „Opatrenia uplatniteľné v zónach, kde je úroveň vyššia ako sú limitné hodnoty“, v odsekoch 1, 3 a 4 stanovoval:

„1. Členské štáty zostavia zoznam zón a aglomerácií, v ktorých je úroveň jedného alebo viacerých znečisťujúcich látok vyššia ako limitné hodnoty plus hranica tolerancie.

...

3. V zónach a aglomeráciách uvedených v odseku 1 členské štáty prijmu také opatrenia, aby zaistili, že plán alebo program je pripravený alebo vykonaný pre dosiahnutie limitných hodnôt v rámci určeného časového limitu.

Uvedený plán alebo program, ktorý musí byť sprístupnený verejnosti, bude obsahovať prinajmenšom informácie uvedené v prílohe IV.

4. V zónach a aglomeráciách uvedených v odseku 1, kde úroveň jedného alebo viacerých znečisťujúcich látok je vyššia ako limitná hodnota, členské štáty zabezpečia integrovaný plán, ktorý sa vzťahuje na všetky príslušné znečisťujúce látky.“

Smernica 1999/30/ES

- 3 Článok 5 smernice Rady 1999/30/ES z 22. apríla 1999 o limitných hodnotách oxidu siričitého, oxidu dusičitého a oxidov dusíka, tuhých znečisťujúcich látok a olova v okolitom ovzduší (Ú. v. ES L 163, 1999, s. 41; Mim. vyd. 15/004, s. 164), nazvaný „Tuhé znečisťujúce látky“, v odseku 1 stanovoval:

„Členské štáty prijmu potrebné opatrenia, aby koncentrácie PM₁₀ v okolitom ovzduší stanovené v súlade s článkom 7 neprekročili od uvedených termínov limitné hodnoty uvedené v časti I prílohy III.

...“

- 4 Príloha III tejto smernice spresňovala, že pokiaľ ide o tuhé znečisťujúce látky PM₁₀, dátum, od ktorého sa mali limitné hodnoty dodržiavať, bol 1. január 2005.

Smernica 2008/50

- 5 Smernica 2008/50, ktorá nadobudla účinnosť 11. júna 2008, nahradila päť predchádzajúcich legislatívnych aktov týkajúcich sa posudzovania a riadenia kvality okolitého ovzdušia, predovšetkým smerníc 96/62 a 1999/30, ktoré boli zrušené od 11. júna 2010, ako to vyplýva z článku 31 smernice 2008/50.

6 Odôvodnenia 17 a 18 smernice 2008/50 stanovujú:

„(17) Potrebné opatrenia [Európskej únie] na zníženie emisií zo zdroja, najmä opatrenia na zlepšenie účinnosti právnych predpisov [Únie] pre priemyselné emisie, na obmedzenie emisií výfukových plynov motorov nainštalovaných v ťažkých nákladných vozidlách, na ďalšie zníženie povolených národných emisií najväčších znečisťovateľov v členských štátoch a emisií súvisiacich s dopĺňaním paliva do automobilov na benzínový pohon na čerpacích staniciach a opatrenia na vyriešenie obsahu síry v palivách vrátane lodných palív by mali riadne preskúmať ako prioritu všetky zapojené inštitúcie.

(18) Mali by sa vypracovať plány kvality ovzdušia pre zóny a aglomerácie, v rámci ktorých koncentrácie znečisťujúcich látok v okolitom ovzduší prekračujú príslušné cieľové hodnoty alebo limitné hodnoty kvality ovzdušia, ako aj akékoľvek prípadné dočasné medze tolerancie. Látky znečisťujúce ovzdušie pochádzajú z množstva rôznych zdrojov a činností. S cieľom zabezpečiť celistvosť medzi rôznymi politikami by sa takéto plány kvality ovzdušia mali, ak je to uskutočniteľné, zosúladiť a integrovať s plánmi a programami pripravenými podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/80/ES z 23. októbra 2001 o obmedzení emisií určitých znečisťujúcich látok do ovzdušia z veľkých spaľovacích zariadení [Ú. v. ES L 309, 2001, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 299], smernice [Európskeho parlamentu a Rady] 2001/81/ES [z 23. októbra 2001 o národných emisných stropoch pre určité látky znečisťujúce ovzdušie (Ú. v. ES L 309, 2001, s. 22; Mim. vyd. 15/006, s. 320)] a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/ES z 25. júna 2002, ktorá sa týka posudzovania a riadenia environmentálneho hluku [Ú. v. ES L 189, 2002, s. 12; Mim. vyd. 15/007, s. 101]. V plnej miere sa zohľadnia aj ciele kvality okolitého ovzdušia ustanovené v tejto smernici, v ktorej sa povolenia udeľujú pre priemyselné činnosti v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/1/ES z 15. januára 2008 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia [Ú. v. EÚ L 24, 2008, s. 8].“

7 Článok 1 smernice 2008/50, nazvaný „Predmet úpravy“, v bodoch 1 až 3 stanovuje:

„Táto smernica ustanovuje opatrenia zamerané na:

1. vymedzenie a stanovenie cieľov pre kvalitu okolitého ovzdušia určených na zabránenie, prevenciu alebo zníženie škodlivých vplyvov na zdravie ľudí a životné prostredie ako celok;
2. hodnotenie kvality okolitého ovzdušia v členských štátoch na základe spoločných metód a kritérií;
3. získavanie informácií o kvalite okolitého ovzdušia s cieľom pomáhať boju proti znečisteniu ovzdušia a nepriaznivým vplyvom a monitorovať dlhodobé trendy a zlepšenia vyplývajúce z vnútroštátnych opatrení a opatrení [Únie].“

8 Článok 2 tejto smernice, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, v bodoch 5, 7 až 9 a 16 až 18 stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

5. ‚limitná hodnota‘ je úroveň stanovená na základe vedeckých poznatkov na účely zabránenia, prevencie alebo zníženia škodlivých vplyvov na zdravie ľudí a/alebo životné prostredie ako celok, ktorá sa má dosiahnuť v danom období a po dosiahnutí sa už nemá prekročiť;

...

7. „medza tolerancie“ je percento limitnej hodnoty, o ktoré môže byť táto hodnota prekročená za podmienok ustanovených v tejto smernici;
8. „plány kvality ovzdušia“ sú plány, ktoré stanovujú opatrenia s cieľom dosiahnuť limitné hodnoty alebo cieľové hodnoty;
9. „cieľová hodnota“ je úroveň stanovená na účely zabránenia, prevencie alebo zníženia škodlivých vplyvov na zdravie ľudí a/alebo životné prostredie ako celok, ktorá sa má dosiahnuť v danom období, ak je to možné;

...

16. „zóna“ je časť územia členského štátu, ktorú tento členský štát vymedzil na účely hodnotenia a riadenia kvality ovzdušia;
17. „aglomerácia“ je zóna, ktorá je konurbáciou s viac ako 250 000 obyvateľmi alebo v ktorej žije 250 000 obyvateľov alebo menej pri danej hustote obyvateľstva na km², ktorú stanovujú členské štáty;
18. „PM₁₀“ sú suspendované častice, ktoré prejdú zariadením so vstupným otvorom definovaným v referenčnej metóde na vzorkovanie a meranie PM₁₀, EN 12341, selektujúcim častice s aerodynamickým priemerom 10 μm [(mikrometer)] s 50 % účinnosťou;

...“

- 9 Článok 13 uvedenej smernice, nazvaný „Limitné hodnoty a výstražné prahy na ochranu zdravia ľudí“, v odseku 1 uvádza:

„Členské štáty zabezpečia, aby úrovne oxidu siričitého, PM₁₀, olova a oxidu uhoľnatého v okolitom ovzduší neprekročili na území ich zón a aglomerácií limitné hodnoty stanovené v prílohe XI.

...

Dodržiavanie týchto požiadaviek sa vyhodnotí v súlade s prílohou III.

Medze tolerancie stanovené v prílohe XI sa uplatňujú v súlade s článkom 22 ods. 3 a článkom 23 ods. 1“

- 10 Článok 20 smernice 2008/50, nazvaný „Príspevky z prírodných zdrojov“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Členské štáty zašlú Komisii za daný rok zoznam zón a aglomerácií, v ktorých je možné prekračovanie limitných hodnôt pre danú znečisťujúcu látku pripísať prírodným zdrojom. Členské štáty poskytnú informácie o koncentráciách a zdrojoch a dôkazy, že prekročenia možno pripísať prírodným zdrojom.

2. V tých prípadoch, kde bola Komisia informovaná o prekročeníach, ktoré možno pripísať prírodným zdrojom, v súlade s odsekom 1, sa takéto prekročenia nepovažujú za prekročenia na účely tejto smernice.“

- 11 V súlade s odsekmi 1 až 4 článku 21 tejto smernice, nazvaným „Prekročenia, ktoré možno pripísať zimnému posypu alebo soleniu ciest“, členské štáty môžu určiť zóny alebo aglomerácie, v ktorých dochádza k prekročeniu limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ v okolitom ovzduší z dôvodu opätovného rozptylu častíc po zimnom posype alebo solení ciest. Členské štáty poskytnú potrebné dôkazy o tom, že všetky prekročenia vznikli v dôsledku opätovného rozptylu častíc a že na zníženie

týchto koncentrácií sa podnikli primerané opatrenia. Bez toho, aby bol dotknutý článok 20 uvedenej smernice, členské štáty musia vypracovať plány kvality ovzdušia ustanovené v článku 23 tej istej smernice iba v prípade, že prekročenia možno pripísať iným zdrojom PM₁₀, než je zimný posyp alebo solenie ciest.

- 12 Článok 22 tej istej smernice, nazvaný „Predĺženie lehôt na dosiahnutie hodnôt a výnimka z povinnosti uplatňovať určité limitné hodnoty“, znie takto:

„1. Ak v danej zóne alebo aglomerácii nie je možné dosiahnuť súlad s limitnými hodnotami pre oxid dusičitý alebo benzén v lehotách určených v prílohe XI, členský štát môže tieto lehoty pre danú zónu alebo aglomeráciu predĺžiť maximálne o päť rokov za podmienky, že pre zónu alebo aglomeráciu, na ktorú by sa malo predĺženie vzťahovať, sa v súlade s článkom 23 vypracuje plán kvality ovzdušia; takýto plán kvality ovzdušia sa doplní o informácie uvedené v oddiele B prílohy XV, ktoré sa týkajú príslušných znečisťujúcich látok, a preukáže, ako sa dosiahne súlad s limitnými hodnotami v rámci novej lehoty.

2. Ak v danej zóne alebo aglomerácii nemožno z dôvodu rozptylových charakteristík špecifických pre príslušné miesto, nepriaznivých klimatických podmienok alebo cezhraničných príspevkov dosiahnuť súlad s limitnými hodnotami pre PM₁₀ určenými v prílohe XI, je členský štát oslobodený od povinnosti uplatňovať uvedené limitné hodnoty do 11. júna 2011 za predpokladu, že sú splnené podmienky ustanovené v odseku 1 a že členský štát preukáže, že na celonárodnej, regionálnej a miestnej úrovni boli prijaté všetky primerané opatrenia na dodržanie lehôt.

3. Ak členský štát uplatňuje odseky 1 alebo 2, zabezpečí, aby sa limitná hodnota pre každú znečisťujúcu látku neprekročila o viac ako o maximálnu medzu tolerancie stanovenú v prílohe XI pre každú dotknutú znečisťujúcu látku.

4. Členské štáty oznámia Komisii prípady, v ktorých sa podľa ich názoru môžu uplatňovať odseky 1 alebo 2, a oznámia plán kvality ovzdušia uvedený v odseku 1 vrátane všetkých príslušných informácií, ktoré potrebuje Komisia na zhodnotenie toho, či sú alebo nie sú splnené príslušné podmienky. Komisia pri hodnotení zohľadní odhadované účinky opatrení, ktoré prijali členské štáty, na kvalitu okolitého ovzdušia v členských štátoch v súčasnosti a v budúcnosti, ako aj odhadované účinky súčasných opatrení [Únie] na kvalitu okolitého ovzdušia a plánované opatrenia [Únie], ktoré Komisia navrhne.

Ak Komisia nevznesie žiadne námietky do deviatich mesiacov od doručenia uvedeného oznámenia, príslušné podmienky na uplatňovanie odsekov 1 alebo 2 sa považujú za splnené.

Ak sú vznesené námietky, Komisia môže od členských štátov vyžadovať úpravu alebo poskytnutie nových plánov kvality ovzdušia.“

- 13 Článok 23 smernice 2008/50, nazvaný „Plány kvality ovzdušia“, v odseku 1 stanovuje:

„Ak v daných zónach alebo aglomeráciách prekročia úrovne znečisťujúcich látok v okolitom ovzduší akúkoľvek limitnú hodnotu alebo cieľovú hodnotu vrátane akejkoľvek príslušnej medze tolerancie, zabezpečia členské štáty vypracovanie plánov kvality ovzdušia pre tieto zóny a aglomerácie s cieľom dosiahnuť príslušnú limitnú hodnotu alebo cieľovú hodnotu určenú v prílohách XI a XIV.

V prípade prekročenia týchto limitných hodnôt, pre ktoré už lehota na ich dosiahnutie uplynula, stanovujú plány kvality ovzdušia vhodné opatrenia na to, aby sa obdobie, keď sú hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo. Plány kvality ovzdušia môžu dodatočne zahrnúť osobitné opatrenia zamerané na ochranu citlivých skupín obyvateľstva vrátane detí.

Uvedené plány kvality ovzdušia obsahujú minimálne informácie uvedené v oddiele A prílohy XV a môžu zahrnúť opatrenia podľa článku 24. Tieto plány sa bezodkladne oznámia Komisii, najneskôr však dva roky po skončení roku, v ktorom sa zistilo prvé prekročenie.

Ak sa plány kvality ovzdušia musia pripraviť alebo vykonávať pre niekoľko znečisťujúcich látok, členské štáty podľa potreby pripravujú a vykonávajú integrované plány kvality ovzdušia týkajúce sa všetkých dotknutých znečisťujúcich látok.“

14 Článok 27 tejto smernice, nazvaný „Odvzdávanie informácií a podávanie správ“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa informácie o kvalite okolitého ovzdušia sprístupňovali Komisii v požadovaných lehotách, ako sú určené vykonávacími opatreniami uvedenými v článku 28 ods. 2.

2. V každom prípade sa na špecifické účely hodnotenia dodržiavania limitných hodnôt a kritických úrovní, ako aj dosiahnutia cieľových hodnôt, takéto informácie poskytnú Komisii najneskôr deväť mesiacov po skončení každého roka, pričom obsahujú:

...

b) zoznam zón a aglomerácií, v ktorých sú v príslušných prípadoch úrovne jednej alebo viacerých znečisťujúcich látok vyššie ako limitné hodnoty a príslušná medza tolerancie alebo vyššie ako cieľové hodnoty alebo kritické úrovne; a pre tieto zóny a aglomerácie:

- i) vyhodnotené úrovne a v prípade potreby i dátumy a obdobia, kedy sa takéto úrovne zistili;
- ii) prípadne hodnotenie príspevkov z prírodných zdrojov a z opätovného rozptylu častíc po zimnom posype alebo solení ciest k vyhodnoteným úrovniam, ako sa poskytuje Komisii podľa článkov 20 a 21.

3. Odseky 1 a 2 sa vzťahujú na informácie zozbierané od začiatku druhého kalendárneho roku po nadobudnutí účinnosti vykonávacích opatrení uvedených v článku 28 ods. 2“

15 Príloha XI smernice 2008/50, nazvaná „Limitné hodnoty na ochranu zdravia ľudí“, s ohľadom na PM₁₀ stanovuje, že denná limitná hodnota je 50 µg/m³ a nesmie sa prekročiť viac ako 35-krát za kalendárny rok, a že ročná limitná hodnota, ktorá je 40 µg/m³, sa nesmie prekročiť.

16 Medzi informáciami, ktoré majú byť uvedené v plánoch kvality okolitého ovzdušia v zmysle článku 23 tejto smernice, oddiel A prílohy XV uvedenej smernice stanovuje najmä:

„8. Podrobnosti o týchto opatreniach alebo projektoch prijatých s cieľom znížiť znečistenie po nadobudnutí účinnosti tejto smernice:

- a) zoznam a opis všetkých opatrení stanovených v projekte;
- b) časový harmonogram vykonávania;
- c) odhad plánovaných zlepšení kvality ovzdušia a predpokladaného času potrebného na dosiahnutie týchto cieľov.“

Konanie pred podaním žaloby

- 17 Po preskúmaní správ predložených Talianskou republikou o vývoji koncentrácií PM₁₀ v okolitom ovzduší za obdobie od roku 2008 do roku 2012 v predmetných zónach Komisia zaslala tomuto členskému štátu 11. júla 2014 výzvu týkajúcu sa porušenia článkov 13 a 23 smernice 2008/50 z dôvodu pretrvávajúceho prekračovania limitných hodnôt uplatniteľných na tieto koncentrácie v priebehu tohto obdobia (ďalej len „pôvodná výzva“).
- 18 Talianske orgány požiadali o predĺženie lehoty, ktorá im bola stanovená na účely odpovedania na túto výzvu, a svoju odpoveď oznámili 28. októbra 2014 bez toho, aby spochybnili porušenie článku 13 smernice 2008/50. Pokiaľ ide naproti tomu o údajné porušenie článku 23 tejto smernice, tvrdili, že treba vykonať posúdenie v prípade každej predmetnej zóny alebo aglomerácie.
- 19 Vzhľadom na to, že mnohé zóny v povodí Pádu neboli uvedené v pôvodnej výzve a správy uvedené v článku 27 smernice 2008/50 za roky 2013 a 2014 boli zaslané oneskorene, pričom údaje týkajúce sa Piemontu, Sicílie a Kalábrie za toto obdobie boli oznámené až 4. februára 2016, Komisia vydala hneď po doručení týchto dodatočných údajov 16. júna 2016 doplňujúcu výzvu, v ktorej uviedla pretrvávajúce a pokračujúce porušenie limitných hodnôt definovaných v článku 13 tejto smernice, ako aj porušenie článku 23 uvedenej smernice.
- 20 Po tom, čo talianske orgány požiadali o predĺženie lehoty na odpovedanie na túto dodatočnú výzvu a tejto žiadosti bolo vyhovené, na túto dodatočnú výzvu odpovedali listom z 20. septembra 2016 bez toho, aby spochybnili porušenie článku 13 smernice 2008/50. Pokiaľ ide o údajné porušenie článku 23 tejto smernice, zopakovali tvrdenia uvedené vo svojej odpovedi na pôvodnú výzvu, pričom však poskytli niekoľko aktualizovaných údajov.
- 21 Vzhľadom na odpovede talianskych orgánov uvedené v bode 20 tohto rozsudku vydala Komisia 28. apríla 2017 odôvodnené stanovisko, v ktorom po prvé uviedla pretrvávajúce a pokračujúce nerešpektovanie dennej limitnej hodnoty PM₁₀ v zónach vymenovaných v stanovisku, ako aj ročnej limitnej hodnoty PM₁₀ v niektorých týchto zónach za obdobie od roku 2008 do roku 2015, a to v rozpore s ustanoveniami článku 13 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50. Pokiaľ ide o Sicíliu, Komisia v odôvodnenom stanovisku spresnila, že porušenie týchto ustanovení pretrvávalo prinajmenšom až do roku 2014, keďže za rok 2015 nedošlo k oznámeniu žiadneho údaju.
- 22 Po druhé Komisia dospela k záveru, že v prípade zón vymenovaných v odôvodnenom stanovisku si Talianska republika nespĺnila povinnosti stanovené v článku 23 smernice 2008/50 samostatne a v spojení s prílohou XV tejto smernice.
- 23 Talianska republika sa vyjadrila k odôvodnenému stanovisku 29. júna 2017. Dňa 15. septembra 2017 poskytla dodatočné informácie o jednotlivých plánoch týkajúcich sa kvality ovzdušia, ktoré regióny zmenili, ako aj o opatreniach, ktoré sa chystali prijať s cieľom znížiť úroveň koncentrácie PM₁₀ v okolitom ovzduší.
- 24 Keďže Komisia sa domnievala, že Talianska republika stále nenapravila vytýkané porušenia práva Únie, 13. októbra 2018 sa rozhodla podať predmetnú žalobu o nesplnenie povinnosti.
- 25 Talianska republika na základe článku 16 tretieho odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie požiadala, aby Súdny dvor zasadol vo veľkej komore.

O žalobe

O prvej výhrade založenej na systematickom a pretrvávajúcom porušovaní ustanovení článku 13 ods. 1 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50

Argumentácia účastníkov konania

- 26 Vo svojej prvej výhrade Komisia tvrdí, že vzhľadom na prekročenie dennej limitnej hodnoty stanovenej pre PM₁₀ od roku 2008 a prinajmenšom do roku 2016, ako aj ročnej limitnej hodnoty stanovenej pre PM₁₀ od roku 2008 v zónach uvedených v bode 1 tohto rozsudku, Talianska republika systematicky a trvalo porušovala povinnosti vyplývajúce z článku 13 ods. 1 smernice 2008/50 v spojení s prílohou XI tejto smernice.
- 27 Na úvod Komisia uvádza spresnenie týkajúce sa uplatňovania smernice 2008/50 *ratione temporis*, pričom poukazuje na porušenie článku 13 tejto smernice v niektorých talianskych zónach a aglomeráciách od roku 2008, hoci táto smernica nadobudla účinnosť až 11. júna 2008 a podľa článku 33 ods. 1 uvedenej smernice mali členské štáty uviesť do účinnosti ustanovenia zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení potrebných na dosiahnutie súladu s ňou do 11. júna 2010.
- 28 S odkazom na body 43 a 45 rozsudku z 22. februára 2018, Komisia/Poľsko (C-336/16, EU:C:2018:94), táto inštitúcia pripomína, že smernica 2008/50 v súlade s odôvodnením 3 nahradila päť aktov Únie vrátane smernice 1999/30, ktorá spresňovala limitné hodnoty kvality ovzdušia, ktoré sa mali dodržiavať od 1. januára 2005. Súdny dvor v tejto súvislosti najmä zdôraznil, že ustanovenia článku 5 v spojení s prílohou III smernice 1999/30, ktoré sa vzťahovali na obdobie predchádzajúce uplatňovaniu smernice 2008/50, boli zachované ustanoveniami článku 13 ods. 1 v spojení s prílohou XI tejto smernice, takže výhrada založená na porušení týchto ustanovení je prípustná aj v období od 1. januára 2005 do 11. júna 2010.
- 29 Komisia tvrdí, že Talianskej republike nebolo v žiadnom prípade poskytnuté žiadne predĺženie lehoty na dosiahnutie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ podľa článku 22 smernice 2008/50, ako to bolo pripomenuté v odôvodnenom stanovisku. V dôsledku toho bola povinná dodržať ustanovenia tejto smernice týkajúce sa týchto limitných hodnôt bez akejkoľvek výnimky.
- 30 Komisia navyše pripomína, že Súdny dvor už konštatoval, že Talianska republika si nespĺnila povinnosť dbať na to, aby koncentrácie PM₁₀ v okolitom ovzduší v rokoch 2006 a 2007 neprekročili denné a ročné limitné hodnoty stanovené smernicou 1999/30 vo viacerých talianskych zónach a aglomeráciách (rozsudok z 19. decembra 2012, Komisia/Taliansko, C-68/11, EU:C:2012:815, body 55 až 58 a 67). Predmetná žaloba sa tak týka pokračujúceho prekračovania denných a ročných limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ od roku 2008 až do dátumu uplynutia lehoty na dosiahnutie súladu uvedenej v odôvodnenom stanovisku, teda 28. júna 2017.
- 31 Napokon vzhľadom na získanie údajov týkajúcich sa roku 2017, ktoré potvrdzovali pretrvávanie prekročenia denných a ročných limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ takmer vo všetkých predmetných zónach, Komisia uvádza, že má v úmysle predložiť všetky tieto údaje v priebehu konania po tom, ako sa vykoná ich technické potvrdenie, ako aj dodatočné informácie týkajúce sa skutkových okolností, ktoré nastali po 28. júni 2017, z dôvodu, že ide o skutočnosti „rovnakej povahy“ a „predstavujúce rovnaké správanie“, ako sú tie, ktorých sa týka odôvodnené stanovisko. Z toho istého dôvodu Komisia uvádza, že tiež poskytla údaje týkajúce sa úrovni koncentrácie PM₁₀ za rok 2016, ktoré jej talianske orgány oznámili až 15. septembra 2017, teda po uplynutí lehoty uvedenej v odôvodnenom stanovisku.

- 32 Komisia pripomína, že z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že objektívne konštatovanie prekročenia limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ ustanoveniami článku 13 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50 postačuje na vyvodenie záveru o porušení týchto ustanovení.
- 33 Podľa Komisie preskúmanie výročných správ predložených Talianskou republikou podľa článku 27 smernice 2008/50, ktorých zhrnutia sú pripojené k jej žalobe, umožňuje dospieť k záveru, že denné a ročné limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ v každej z 27 skúmaných geografických zón sú neustále prekračované. S výnimkou niektorých rokov neboli tieto limitné hodnoty nikdy dodržané a ich prekročenie ku dňu podania žaloby o nesplnenie povinnosti svedčí o jeho pretrvávajúcej povahe.
- 34 Z toho vyplýva, že denné a ročné limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ boli systematicky a trvalo prekračované, keďže porušenie v čase podania žaloby o nesplnenie povinnosti v zónach uvedených v bode 1 tohto rozsudku stále prebiehalo.
- 35 Talianska republika spochybňuje nesplnenie povinnosti, ktoré sa jej vytýka.
- 36 V prvom rade sa domnieva, že porušenie článku 13 smernice 2008/50 v spojení s prílohou XI tejto smernice nemožno vyvodit' z jednoduchého prekročenia priemerných denných alebo ročných limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ v rámci určitého počtu rokov v členskom štáte. V tejto súvislosti uvádza, že na rozdiel od tvrdení Komisie zásady uvedené Súdny dvorom v podobných veciach neumožňujú dospieť k záveru, že existuje automatická súvislosť medzi prekročením maximálnych limitov koncentrácie znečisťujúcich látok a nesplnením povinnosti podľa práva Únie, keďže cieľom uvedenej smernice je zabezpečiť postupné znižovanie úrovni expozície škodlivým faktorom v medziach stanovených smernicou.
- 37 Podľa Talianskej republiky sa teda nemožno domnievať, že táto smernica bola porušená – a že v prejednávanej veci došlo k nesplneniu povinnosti redukovať koncentrácie PM₁₀ pod maximálnu hranicu stanovenú v prílohe XI – pokiaľ preskúmanie histórie údajov o koncentracii škodlivých zložiek ukazuje postupné, konštantné a významné znižovanie úrovni koncentrácie umožňujúce dosiahnuť úroveň blízku úrovni, ktorú stanovujú ustanovenia práva Únie.
- 38 Podľa správneho výkladu smernice 2008/50 vzhľadom na jej znenie, štruktúru a ciele, podporeného vyhlásením Komisie uvedeným v prílohe tejto smernice, je podľa Talianskej republiky vždy potrebné vykladať článok 13 smernice 2008/50 v spojení s článkom 23 ods. 1 prvým a druhým pododsekom tejto smernice, takže jedinou povinnosťou, ktorú majú členské štáty v prípade prekročenia limitných hodnôt uvedených v tomto článku 13 a prílohe XI predmetnej smernice, je vypracovanie plánov kvality ovzdušia, ktoré stanovujú také vhodné opatrenia, aby prekročenie týchto hodnôt bolo čo najkratšie. O porušenie, ktoré možno sankcionovať podľa článku 258 ZFEÚ, teda môže ísť len vtedy, ak by v prípade prekročenia limitných hodnôt neboli plány kvality ovzdušia vypracované, čo však nie je prípad prejednávanej veci. Preto len druhá výhrada predložená Komisiou je relevantná na účely konštatovania prípadného nesplnenia povinností stanovených smernicou 2008/50.
- 39 Podľa Talianskej republiky prispôsobenie kvality ovzdušia stanoveným obmedzeniam a cieľom predstavuje zložitý proces, v rámci ktorého opatrenia členských štátov nemôžu byť epizodické a musia nevyhnutne obsahovať dlhodobé plány. Vzhľadom na rozmanitosť a interakciu zdrojov znečisťovania by sa mali vnútroštátne opatrenia doplniť opatreniami patriacimi do právomoci Únie, najmä opatreniami týkajúcimi sa veľkých spaľovacích zariadení a priemyselných zariadení. Napokon je nevyhnutné, aby tento súbor opatrení nebránil hospodárskemu rozvoju, ale aby sa naopak uplatňoval s cieľom zabezpečiť jeho trvalú udržateľnosť.
- 40 Po druhé a subsidiárne Talianska republika tvrdí, že prekročenie limitných hodnôt uvedených v článku 13 smernice 2008/50 nemožno pripísať výlučne dotknutému členskému štátu. Rozmanitosť zdrojov znečistenia ovzdušia znamená, že možnosti jediného členského štátu zasiahnuť do týchto

zdrojov a znížiť koncentráciu rôznych znečisťujúcich látok vrátane častíc PM₁₀ pod limitné hodnoty sú relatívne. Pokiaľ totiž ide o početné zdroje znečistenia uvedené v odôvodnení 18 smernice 2008/50, právomoc regulovať emisie znečisťujúcich látok má Únia, a nie členské štáty.

- 41 Hoci z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že konanie upravené v článku 258 ZFEÚ spočíva na objektívnom konštatovaní nesplnenia povinností členským štátom, podľa Talianskej republiky je ešte potrebné, aby toto nesplnenie bolo možné objektívne pripísať správaniu vnútroštátnych orgánov a nevyplývalo z iných faktorov príčinnej súvislosti, ktoré sú nezávislé od rozsahu právomoci členských štátov. Žalobe podanej Komisiou možno vyhovieť len vtedy, ak táto inštitúcia predloží dôkaz o tejto výlučnej pripísateľnosti dotknutému členskému štátu, a nie vtedy, ak prípadný nesúlad s právom Únie vyplýva z množstva faktorov, z ktorých iba niektoré patria do oblasti právomoci tohto členského štátu.
- 42 V dôsledku toho mala Komisia v tomto prípade konštatovať na jednej strane neexistenciu akéhokoľvek vplyvu vonkajších prírodných faktorov príčinnej súvislosti, ktoré vnútroštátne orgány nemôžu ovládať, keďže sú nepredvídateľné a nevyhnutné, a na druhej strane neexistenciu správania tretích osôb, ktoré by mohlo mať vplyv na sledovanie cieľov ochrany, na ktorých sú založené údajne porušené legislatívne ustanovenia. V tejto súvislosti Talianska republika uvádza faktory príčinnej súvislosti, ktoré sa úplne vymykajú kontrole vnútroštátnych orgánov a ktoré majú prírodný pôvod, najmä orografické usporiadanie niektorých talianskych územných zón spojené s meteorologickými podmienkami, ktoré prevládajú v týchto zónach, alebo faktory ľudského pôvodu, ako aj vzájomné pôsobenie európskych politík nezávislých od vnútroštátnych politík. V tejto súvislosti odkazuje najmä na politiky Únie v oblasti biomasy, emisií znečisťujúcich látok, najmä výhody poskytnuté vozidlám so vznetovým motorom a stanovenie emisií PM₁₀ z vozidiel „Eurodiesel“ na základe teoretických modelov, ktoré sú značne vzdialené od skutočných emisií PM₁₀ a poľnohospodárstva, z ktorých niektoré s cieľom znížiť iné zdroje emisií napokon zvýšili emisie PM₁₀ zohľadňované smernicou 2008/50, ako to potvrdzujú správy založené v spise.
- 43 Podľa Talianskej republiky teda Komisia nepredložila dôkaz o tom, že prekročenie limitných hodnôt stanovených smernicou 2008/50 možno pripísať nedostatčnosti predmetných plánov kvality ovzdušia. Ak by táto inštitúcia nemusela takýto dôkaz predložiť, znamenalo by to, že dotknutý členský štát by bol automaticky alebo objektívne zodpovedný, čo by bolo neprijateľné.
- 44 Po tretie Talianska republika subsidiárne tvrdí, že Komisia sa dopúšťa nesprávneho právneho posúdenia, keď určuje maximálnu hranicu koncentrácie PM₁₀, ktorú možno pripustiť, keďže považuje hodnoty 50 µg/m³ za deň a 40 µg/m³ za rok za referenčné hodnoty, ale nezohľadňuje medzu tolerancie stanovenú článkami 13 a 23 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50. Z tohto spoločného výkladu vyplýva, že ak sú limitné hodnoty stanovené ustanoveniami článku 13 v spojení s prílohou XI tejto smernice prekročené, medze tolerancie možno uplatniť na základe článku 23 ods. 1 tej istej smernice. Keďže povinnosť vypracovať plány kvality ovzdušia je uložená členským štátom iba vtedy, ak „prekročia úroveň znečisťujúcich látok v okolitom ovzduší akúkoľvek limitnú hodnotu alebo cieľovú hodnotu vrátane akejkoľvek príslušnej medze tolerancie“, je potrebné zvýšiť limitnú hodnotu o uplatniteľnú medzu tolerancie s cieľom kontrolovať prekročenie maximálnych prípustných hodnôt v rámci vnútroštátneho práva.
- 45 V prípade PM₁₀ je táto medza tolerancie stanovená na 50 % za deň a 20 % za kalendárny rok, takže právo Únie nebolo porušené, ak nedošlo k prekročeniu maximálnej hodnoty vyplývajúcej zo zvýšenia limitnej hodnoty na základe uplatnenia koeficientu stanoveného ako medza tolerancie. V prejednávanej veci preto Komisia nemala zohľadniť hodnoty 50 µg/m³ za deň a 40 µg/m³ za rok, ale skôr hodnoty 75 µg/m³ za deň a 48 µg/m³ za rok.
- 46 Komisia v úvodnej časti svojej repliky na úvod konštatuje, že Talianska republika vo svojom vyjadrení k žalobe nespochybňuje prístup, podľa ktorého sa toto konanie týka systematického a pretrvávajúceho nedodržania určitých ustanovení práva Únie, a teda v niektorých prípadoch sa týka pretrvávajúceho

prekračovania limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ počas pomerne dlhých období. Toto konštatovanie je potvrdené skutočnosťou, že Talianska republika odkazuje na limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ na rok 2018.

- 47 Pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého na zabezpečenie dodržiavania povinností vyplývajúcich zo smernice 2008/50 stačí, aby zníženie úrovni koncentrácie PM₁₀ stanovené smernicou 2008/50 bolo postupné, aj keď tieto úrovne zostávajú nad limitnými hodnotami stanovenými pre PM₁₀ tou istou smernicou, a teda že jediným následkom takéhoto prekročenia je uloženie povinnosti členským štátom prijať plán kvality ovzdušia, Komisia tvrdí, že toto tvrdenie nemá žiadnu oporu ani v znení uvedenej smernice, ani v judikatúre Súdneho dvora.
- 48 V tejto súvislosti zdôrazňuje, že limitné hodnoty treba odlišovať od cieľových hodnôt, ktoré sa musia dosiahnuť v určitom období, ale len „ak je to možné“ a pokiaľ zodpovedajúce opatrenia nespôsobujú neprímerané náklady podľa definície uvedenej v článku 2 bode 9 smernice 2008/50 v spojení s článkami 16 a 17 tejto smernice. Tieto články sa v rámci predmetnej žaloby neuvádzajú.
- 49 Pokiaľ ide o tvrdenie založené na nemožnosti pripísať Talianskej republike prekročenie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ najmä z dôvodu orografického usporiadania niektorých talianskych územných zón alebo európskych politík, ktoré majú významný vplyv na vytváranie zlúčenín škodlivých pre zdravie, Komisia odpovedá, že povinnosť neprekročiť uvedené limitné hodnoty je zjavne povinnosťou dosiahnuť výsledok, ktorú má členský štát dodržiavať v súlade s článkom 13 smernice 2008/50. Odvolávanie sa na existenciu špecifických aspektov tohto členského štátu by znamenalo popierať existenciu uvedenej povinnosti.
- 50 Spresňuje tiež, že prípadné ťažkosti s dodržiavaním limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ na niektorých častiach vnútroštátneho územia boli riadne zohľadnené v odôvodnení 16 smernice 2008/50 v rozsahu, v akom toto odôvodnenie odkazuje na zóny, v ktorých sú podmienky „obzvlášť náročn[é]“ a pre ktoré je možné predĺžiť lehotu stanovenú na dosiahnutie limitných hodnôt kvality ovzdušia, pokiaľ je Komisii predložená žiadosť v tomto zmysle spolu s podrobným plánom vypracovaným na účely dodržiavania limitných hodnôt v novej stanovenej lehote v súlade s článkom 22 ods. 1 a 3 uvedenej smernice. Pokiaľ však ide o toto konanie, Talianska republika nikdy od Komisie nedostala povolenie na predĺženie uvedenej lehoty.
- 51 Podľa Komisie sú tiež irelevantné tvrdenia predložené Talianskou republikou, podľa ktorých najmä európske politiky v oblasti dopravy, energetiky a poľnohospodárstva prispeli k prekročeniu limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀. Komisia v tejto súvislosti tvrdí, že v konaní o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ treba určiť len to, či členský štát dodržal povinnosť stanovenú ustanovením práva Únie, a nie či existujú okolnosti, ktoré by mohli mať vplyv na predmetné nesplnenie povinnosti.
- 52 Pokiaľ ide o odkaz Talianskej republiky na „medzu tolerancie“ uvedenú v článkoch 13, 22 a 23, ako aj prílohe XI smernice 2008/50, Komisia spochybňuje výklad týchto ustanovení uvádzaný Talianskou republikou, podľa ktorého na jednej strane dodržiavanie limitných hodnôt týkajúcich sa kvality ovzdušia musí vždy zahŕňať takúto medzu tolerancie a na druhej strane takéto zahrnutie je potvrdené odkazom na túto medzu uvedenými ustanoveniami, takže k porušeniu uvedenej smernice dôjde len vtedy, keď sa preukáže, že prekročenie prevyšuje aj uvedenú medzu tolerancie.
- 53 Komisia v tejto súvislosti tvrdí, že uvedené ustanovenia treba vykladať v tom zmysle, že uplatnenie medze tolerancie platí len v dvoch prípadoch uvedených v odsekoch 1 a 2 článku 22 smernice 2008/50, ako je to výslovne stanovené v odseku 3 tohto článku.
- 54 Tento výklad je potvrdený znením článku 23 ods. 1 smernice 2008/50, v ktorom sa uvádza, že limitné hodnoty koncentrácie sú vrátane „akejkoľvek príslušnej medze tolerancie“, teda nie medze stanovenej samotným normotvorcom Únie, ale medze, o ktorej rozhodla Komisia v súlade s článkom 22 ods. 3 uvedenej smernice na žiadosť dotknutého členského štátu.

- 55 Preto v prípade neexistencie výslovného povolenia zo strany Komisie podľa článku 22 smernice 2008/50 nemožno uplatniť medzu tolerancie. Pokiaľ ide navyše o koncentrácie PM₁₀, uvedená medza tolerancie je v každom prípade prechodným opatrením, ktoré možno uplatniť len do 11. júna 2011, ako to vyplýva zo znenia článku 22 ods. 2 tejto smernice. Toto ustanovenie teda už nevyvoláva žiadny právny účinok. Okrem toho Talianskej republike nebola priznaná žiadna medza tolerancie podľa článku 22 ods. 3 a 4 uvedenej smernice.
- 56 Pokiaľ ide o dôvodnosť prvej výhrady vzhľadom na relevantné údaje, Komisia tvrdí, že Talianska republika sa obmedzuje na uvedenie najmä rozsahu každého prekročenia, ako boli konštatované v jednotlivých meracích staniách. V tejto súvislosti Komisia uvádza, že podľa článku 27 ods. 1 smernice 2008/50 prináleží členským štátom, aby poskytli informácie o prekročení limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, pričom uvedú geografické zóny, v ktorých k týmto prekročeniam došlo. Skutočnosť, že v rámci tej istej zóny existujú rozdiely medzi jednotlivými meracími stanicami, nemôže mať žiadny význam, keďže v každom prípade členským štátom prináleží organizovať a spravovať zber údajov tak, aby bola dodržaná povinnosť uvedená v tomto ustanovení, to znamená tak, že Komisii sa poskytnú požadované údaje včas. Po zaslaní týchto údajov teda Talianska republika nemôže spochybňovať ich obsah.
- 57 Navyše v rozsahu, v akom má Talianska republika v úmysle tvrdiť, že prekročenie určitých limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ bolo spôsobené prírodnými faktormi, mala o tom informovať Komisiu v súlade s článkom 20 ods. 1 smernice 2008/50.
- 58 Komisia pripomína, že Talianska republika opakovane trvá na údajnom zlepšení, ako aj na pravdepodobných tendenciách znižovania úrovni koncentrácie PM₁₀ v jednotlivých dotknutých zónach. Vychádzajúc z rozsudku z 22. februára 2018, Komisia/Poľsko (C-336/16, EU:C:2018:94, bod 65), však uvádza, že prípadná tendencia smerujúca k čiastočnému poklesu vyplývajúca zo zozbieraných údajov, ktorá však nevedla k tomu, aby dotknutý členský štát vyhovel limitným hodnotám, ktoré je povinný splniť, nemôže vyvrátiť konštatovanie nesplnenia povinnosti, ktoré mu možno na tento účel pripísať.
- 59 Pokiaľ ide navyše o dennú limitnú hodnotu stanovenú pre PM₁₀, Komisia uvádza aktualizáciu údajov týkajúcich sa roku 2017 s cieľom preukázať, že napriek dodržaniu uvedenej hodnoty v zóne IT1911 (Palermo) a v zóne IT1215 (aglomerácia Rím) tieto údaje nezavádzajú opodstatnenosti výhrady uvedenej v jej žalobných návrhoch. Keďže totiž v prípade prvej zóny sa nesplnenie povinnosti vytýka „od [roku] 2016“, teda prinajmenšom počas roka 2016 nezávisle od údajov za rok 2017, a pokiaľ ide o druhú zónu, v každom prípade „od [roku] 2008“, závery uvedené v jej žalobe zostávajú platné. Komisia okrem toho poznamenáva, že z týchto údajov vyplýva, že v roku 2017 bola denná limitná hodnota stanovená pre PM₁₀ prekročená v ostatných 25 zónach, ktorých sa týka jej žaloba.
- 60 Pokiaľ ide o ročnú limitnú hodnotu stanovenú pre PM₁₀, Komisia pripúšťa, že táto hodnota bola počas roka 2017 dodržaná v zónach IT1212 (Valle del Sacco), IT0508 a IT0509 (aglomerácia Benátky – Treviso), IT0511 (bývalá zóna IT0503, aglomerácia Vicenza) a IT0306 (aglomerácia Miláno). Takéto konštatovanie však nevyvracia dôvodnosť jej výhrad. Keďže totiž v prípade prvej zóny sa nesplnenie povinnosti vytýka „prinajmenšom do roku 2016“ a v prípade ostatných troch zón v každom prípade „od [roku] 2015“, návrhy uvedené v jej žalobe zostávajú opodstatnené. Komisia okrem toho poznamenáva, že z údajov týkajúcich sa roku 2017 vyplýva, že počas tohto roka bola ročná limitná hodnota stanovená pre PM₁₀ prekročená v ďalších štyroch zónach, ktorých sa týka jej žaloba, a to v zónach IT0308 (aglomerácia Brescia), IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A), IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B) a IT0118 (aglomerácia Turín).
- 61 Talianska republika vo svojej duplike na úvod spochybňuje, že rozsudok z 22. februára 2018, Komisia/Poľsko (C-336/16, EU:C:2018:94), možno uplatniť na prejednávanú vec vzhľadom na príslušné rozdiely v skutkových okolnostiach, najmä predmetné plány a lehoty na prispôbenie. Vyvracia aj

konštatovanie Komisie vyznačujúce sa prístupom zameraným na systematické a pretrvávajúce nedodržiavanie ustanovení smernice 2008/50. Navyše spresňuje, že nesúhlasí ani s argumentáciou Komisie, pokiaľ ide o uplatniteľnosť medze tolerancie.

- 62 Talianska republika sa ďalej napriek tomu domnieva, zdôrazňujúc, že nepopiera existenciu povinnosti dosiahnuť výsledok uložený článkami 13 a 23 smernice 2008/50, že táto povinnosť by sa mala posudzovať s prihliadnutím na postupné znižovanie úrovni koncentrácie PM₁₀ v okolitom ovzduší. Okrem toho spresňuje, že Komisia nespochybňuje jej tvrdenia týkajúce sa rozhodujúceho vplyvu európskych politík v oblasti poľnohospodárstva, energetiky a dopravy, ktorý má príčinnú povahu, ani veľmi osobitné podmienky usporiadania a reliéfu štátneho územia, pokiaľ ide o sledovanie cieľov týkajúcich sa kvality okolitého ovzdušia.
- 63 Talianska republika napokon tvrdí, že skutočnosť, že zóny uvedené v predmetnej žalobe tvoria len 17 % celého vnútroštátneho územia, jasne preukazuje, že väčšina talianskeho územia nie je predmetom výhrad vnesených Komisiou, čo preukazuje dobrú kvalitu ovzdušia v rámci životného prostredia tohto členského štátu a v dôsledku toho vylučuje *per se* porušenie článku 13 smernice 2008/50, ktoré prichádza do úvahy len vtedy, ak sú limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ prekročené na celom území štátu.
- 64 Talianska republika v tejto súvislosti najmä uvádza, že rozdiely v hodnotách zaznamenaných medzi meracími stanicami v rámci tej istej zóny sú na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, relevantné a že mnohé vytýkané prekročenia sa v každom prípade nachádzajú v rámci „medze tolerancie“ povolenej na základe článku 23 smernice 2008/50 alebo preukazujú prinajmenšom klesajúci trend, pričom dochádza k malým výkyvom.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 65 Na úvod treba po prvé uviesť, že Komisia vytýka Talianskej republike, že si sústavne a trvalo neplnila povinnosti vyplývajúce z ustanovení článku 13 smernice 2008/50 v spojení s prílohou XI tejto smernice v zónach a aglomeráciách uvedených v predmetnej žalobe od 1. januára 2008 až do uplynutia lehoty uvedenej v odôvodnenom stanovisku, teda do 28. júna 2017. Vzhľadom na to, že časť tohto obdobia je pred dňom, ku ktorému boli členské štáty povinné uviesť do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou, ktorý bol stanovený na 11. júna 2010, či dokonca pred dátumom nadobudnutia účinnosti tejto smernice, teda pred 11. júnom 2008, treba zdôrazniť, že Súdny dvor už spresnil, že výhrady založené na týchto ustanoveniach sú prípustné aj v prípade obdobia od 1. januára 2005 do 11. júna 2010, keďže povinnosti stanovené v uvedených ustanoveniach majú svoj pôvod v smernici 1999/30, ktorá bola nahradená smernicou 2008/50, konkrétne ustanoveniach článku 5 smernice 1999/30 v spojení s prílohou III tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, body 50 až 55).
- 66 Po druhé treba zdôrazniť, že Komisia sa s cieľom podporiť všeobecnosť a stálosť vytýkaného nesplnenia povinnosti vo svojej žalobe opiera o údaje týkajúce sa kvality ovzdušia za rok 2016, ktoré jej predložila Talianska republika 15. septembra 2017, a vo svojej replike o údaje za rok 2017. Hoci tieto údaje zodpovedajú skutočnostiam, ku ktorým došlo po uplynutí lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, nič to nemení na tom, že sú rovnakej povahy a zodpovedajú rovnakému správaniu ako skutočnosti uvedené v odôvodnenom stanovisku, takže predmet prejednávanej žaloby sa na ne môže vzťahovať (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, body 42 až 47 a citovanú judikatúru).
- 67 Po tretie Komisia vo svojej replike vzhľadom na údaje týkajúce sa kvality ovzdušia za rok 2017 spresnila niektoré svoje výhrady a v súlade s korigendom týkajúcim sa uvedeného vyjadrenia upravila niektoré svoje žalobné návrhy. Pokiaľ ide teda o žalobné návrhy týkajúce sa prekročení ročnej limitnej hodnoty

stanovenej pre PM₁₀, Komisia v uvedenej replike v spojení s korigendom uvádza, že v zónach IT0508 a IT0509 (aglomerácia Benátky – Treviso) k prekročeniam došlo v priebehu rokov 2009, 2011 a 2015, v zóne IT1212 (Valle del Sacco) od roku 2008 do roku 2016, v zóne IT0306 (aglomerácia Miláno) od roku 2008 do roku 2013 a počas roka 2015 a v zóne IT0511 (aglomerácia Vicenza) v priebehu rokov 2011, 2012 a 2015. Vzhľadom na tieto aktualizované údaje navyše dodáva, pokiaľ ide o tú istú limitnú hodnotu, že bola prekročená v zónach IT0308 (aglomerácia Brescia), IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A) a IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B) od roku 2008 do roku 2013 a v priebehu rokov 2015 a 2017 a v zóne IT0118 (aglomerácia Turín) od roku 2008 do roku 2012 a v priebehu rokov 2015 a 2017.

- 68 Pokiaľ ide o prekročenia dennej limitnej hodnoty stanovenej pre PM₁₀, Komisia uvádza, že ich možno konštatovať v zóne IT1911 (aglomerácia Palermo) od roku 2008 do roku 2012 a v priebehu rokov 2014 a 2016 a v zóne IT1215 (aglomerácia Rím) od roku 2008 do roku 2016 vrátane. Je teda potrebné analyzovať dôvodnosť prvého žalobného dôvodu s prihliadnutím na tieto informácie, keďže ich cieľom je len spresniť výhradu, ktorú Komisia už všeobecnejšie uviedla v žalobe, a teda nemenia predmet uvádzaného nesplnenia povinnosti a nemajú žiadny vplyv na rozsah sporu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. júna 2015, Komisia/Poľsko, C-678/13, neuvverejnený, EU:C:2015:358, bod 37 a citovanú judikatúru).
- 69 Vzhľadom na tieto úvodné spresnenia je potrebné zdôrazniť, že smernica 2008/50 podľa článku 1 bodu 1 ustanovuje opatrenia zamerané na vymedzenie a stanovenie cieľov pre kvalitu okolitého ovzdušia určených na zabránenie, prevenciu alebo zníženie škodlivých vplyvov na zdravie ľudí a životné prostredie ako celok. V rámci toho článok 13 ods. 1 prvý pododsek tejto smernice stanovuje, že členské štáty zabezpečia, aby osobitne úrovne PM₁₀ v okolitom ovzduší neprekročili na území ich zón a aglomerácií limitné hodnoty stanovené v prílohe XI uvedenej smernice.
- 70 Je potrebné pripomenúť, že výhradu založenú na porušení povinnosti uvedenej v článku 13 ods. 1 prvom pododseku smernice 2008/50 treba posudzovať so zreteľom na ustálenú judikatúru, podľa ktorej postup stanovený v článku 258 ZFEÚ spočíva na objektívnom určení, že členský štát si nesplnil povinnosti, ktoré mu ukladá Zmluva o FEÚ alebo akt sekundárneho práva [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 68, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 67 a citovaná judikatúra].
- 71 Súdny dvor tak už viackrát zdôraznil, že skutočnosť, že boli prekročené limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ v okolitom ovzduší, stačí sama osebe na to, aby bolo možné konštatovať porušenie ustanovení článku 13 ods. 1 smernice 2008/50 v spojení s prílohou XI tejto smernice [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 69, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 68 a citovaná judikatúra].
- 72 V tomto prípade údaje vyplývajúce z výročných správ o kvalite ovzdušia, ktoré predložila Talianska republika podľa článku 27 smernice 2008/50, preukazujú, že od roku 2008 do roku 2017 vrátane boli denné a ročné limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ v zónach citovaných v bode 1 tohto rozsudku veľmi pravidelne prekračované.
- 73 Pokiaľ ide konkrétne o počet prekročení dennej limitnej hodnoty stanovenej pre PM₁₀, z týchto údajov vyplýva, že takmer vo všetkých 27 zónach a aglomeráciách, ktorých sa týka predmetná žaloba, ak sa dodržanie maximálneho počtu 35 prekročení tejto limitnej hodnoty prípadne dosiahne v priebehu daného roka, tomuto roku systematicky predchádza a po ňom nasleduje jeden alebo viacero rokov, v ktorých došlo k nadmerným prekročeniam uvedenej hodnoty. V určitých zónach po roku, počas ktorého nedošlo k prekročeniu dennej limitnej hodnoty stanovenej pre PM₁₀ viac ako 35-krát, môže byť počet prekročení dvojnásobkom počtu prekročení konštatovaných v priebehu posledného roka, v ktorom došlo k nadmerným prekročeniam. Pokiaľ ide rovnako o prekročenia ročnej limitnej

hodnoty stanovenej pre PM₁₀, roky, počas ktorých možno prípadne pozorovať dodržanie tejto hodnoty, sú prerušené rokmi prekročení, pričom koncentrácia PM₁₀ po roku, keď je konštatované takéto dodržanie, je niekedy vo viacerých dotknutých zónach dokonca ešte vyššia ako počas posledného roka umožňujúceho konštatovať takéto prekročenie.

- 74 Navyše z údajov týkajúcich sa kvality ovzdušia v zónach dotknutých predmetnou žalobou za rok 2017 vyplýva, že s výnimkou dvoch zón z predmetných 27 zón a aglomerácií bola denná limitná hodnota stanovená pre PM₁₀ buď opätovne alebo stále prekročená viac ako 35-krát v priebehu tohto roka, a pokiaľ ide o štyri z deviatich zón dotknutých predmetnou žalobou, ročná limitná hodnota stanovená pre PM₁₀ bola v priebehu tohto istého roka opätovne prekročená.
- 75 Za týchto okolností na to, aby sa zabránilo konštatovaniu systematického a pretrvávajúceho porušovania ustanovení článku 13 smernice 2008/50 v spojení s prílohou XI tejto smernice, nemôže postačovať, že limitné hodnoty uvedené v týchto ustanoveniach neboli prekročené v prípade určitých rokov počas obdobia uvedeného v žalobe. Ako totiž vyplýva zo samotnej definície „limitná hodnota“ uvedenej v článku 2 bode 5 smernice 2008/50, na účely zabránenia, prevencie alebo zníženia škodlivých vplyvov na zdravie ľudí a/alebo životné prostredie ako celok sa má limitná hodnota dosiahnuť v danom období a po dosiahnutí sa už nemá prekročiť. Pokiaľ ide o predmetnú žalobu, Talianska republika mala dodržiavať limitné hodnoty stanovené v týchto ustanoveniach od 1. januára 2008.
- 76 Z toho vyplýva, že takto konštatované prekročenia sa musia považovať za pretrvávajúce a systematické bez toho, aby Komisia musela v tomto ohľade predložiť ďalšie dôkazy.
- 77 Rovnako v rozpore s tým, čo tvrdí Talianska republika, nesplnenie povinnosti môže byť systematické a pretrvávajúce napriek prípadnej tendencii smerujúcej k čiastočnému poklesu vyplývajúcej zo zozbieraných údajov, ktorá však nevedla k tomu, aby tento členský štát vyhovel limitným hodnotám, ktoré je povinný splniť [rozsudky z 22. februára 2018, Komisia/Poľsko, C-336/16, EU:C:2018:94, bod 65, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 70], ako to je v prejednávanej veci.
- 78 Treba tiež odmietnuť tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého smernica 2008/50 stanovuje len povinnosť postupného znižovania úrovni koncentrácie PM₁₀, a teda prekročenie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ touto smernicou má za následok iba uloženie povinnosti členským štátom prijať plán kvality ovzdušia.
- 79 Toto tvrdenie totiž nemá oporu ani v znení tejto smernice, ani v judikatúre Súdneho dvora uvedenej v bode 71 tohto rozsudku, ktorá potvrdzuje, že členské štáty sú povinné dosiahnuť výsledok uvedený v článku 13 ods. 1 smernice 2008/50 a jej prílohe XI, a to neprekračovanie limitných hodnôt stanovených týmito ustanoveniami.
- 80 Taký výklad by okrem iného ponechal uskutočnenie cieľa ochrany zdravia ľudí pripomenutého v článku 1 bode 1 smernice 2008/50 výlučne na voľnú úvahu členských štátov, čo je v rozpore s úmyslom normotvorcu Únie, ako to vyplýva zo samotnej definície pojmu „limitná hodnota“ uvedenej v bode 75 tohto rozsudku, ktorá vyžaduje, aby bolo jej dodržanie v danej lehote zaručené a následne zachované.
- 81 Súhlas s takýmto tvrdením by navyše znamenal, že členskému štátu by sa umožnilo vyhnúť sa dodržaniu lehoty stanovenej ustanoveniami článku 13 smernice 2008/50 v spojení s prílohou XI tejto smernice na účely dodržania limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ za menej prísnych podmienok, než sú podmienky stanovené v článku 22 uvedenej smernice, ktorý ako jediný výslovne stanovuje možnosť, aby bol členský štát oslobodený od uvedenej lehoty, a teda by sa narušil potrebný účinok uvedených ustanovení (pozri analogicky rozsudok z 19. novembra 2014, ClientEarth, C-404/13, EU:C:2014:2382, body 42 až 44).

- 82 Nemôže uspieť ani tvrdenie predložené Talianskou republikou, podľa ktorého prekročenie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ nemožno pripísať výlučne dotknutému členskému štátu, keďže jednak rôznorodosť zdrojov znečistenia ovzdušia, z ktorých niektoré sú prírodné, iné sa riadia politikami Únie najmä v oblastiach dopravy, energetiky a poľnohospodárstva, obmedzuje možnosti jediného členského štátu zasiahnuť do týchto zdrojov a dodržiavať limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ a jednak predmetné zóny a aglomerácie sa vyznačujú topografickými a klimatickými osobitosťami, ktoré sú osobitne nevhodné na rozptyl znečisťujúcich látok. Podľa názoru tohto členského štátu nesplnenie povinnosti nemožno preukázať bez toho, aby Komisia predložila dôkaz o výlučnej pripísateľnosti porušenia vytýkaného dotknutému členskému štátu.
- 83 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v konaní o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ prináleží Komisii preukázať existenciu údajného nesplnenia povinnosti, a teda predložiť dôkaz, že členský štát nesplnil povinnosť stanovenú ustanovením práva Únie bez toho, aby sa mohla oprieť o akúkoľvek domnienku [pozri najmä rozsudok z 5. septembra 2019, Komisia/Taliansko (Baktéria Xylella fastidiosa), C-443/18, EU:C:2019:676, bod 78 a citovanú judikatúru].
- 84 Pokiaľ ide o nesplnenie povinnosti uvádzané v prejednávanej veci, treba zdôrazniť, ako to vyplýva z odôvodnení 17 a 18 smernice 2008/50, že normotvorca Únie stanovil limitné hodnoty upravené touto smernicou s cieľom chrániť zdravie ľudí a životné prostredie, pričom v celom rozsahu zohľadnil skutočnosť, že látky znečisťujúce ovzdušie sú produkované z viacerých zdrojov a činností a že v tejto súvislosti môžu mať vplyv rôzne politiky, a to tak vnútroštátne politiky, ako aj politiky Únie.
- 85 Okrem toho táto smernica na jednej strane vo svojich článkoch 20 a 21 stanovuje možnosť, aby členský štát uznal ako zdroje znečistenia prispievajúce k vytýkaným prekračovaniu limitných hodnôt prírodné zdroje a zimný posyp alebo solenie ciest. Na druhej strane odsek 2 článku 22 uvedenej smernice stanovuje podmienky, za ktorých možno z dôvodu osobitnej situácie v zóne alebo aglomerácii najmä z dôvodu rozptylových charakteristík špecifických pre príslušné miesto alebo nepriaznivých klimatických podmienok udeliť dočasnú výnimku z povinnosti dodržiavať uvedené hodnoty po preskúmaní zahŕňajúcom, ako to vyplýva z odseku 4 tohto článku, aj zohľadnenie odhadovaných účinkov existujúcich a budúcich vnútroštátnych opatrení a opatrení Únie.
- 86 Z toho vyplýva, že pokiaľ Komisia predloží dôkazy umožňujúce konštatovať prekročenie dennej a ročnej limitnej hodnoty, ktoré sú stanovené v článku 13 smernice 2008/50 v spojení s prílohou XI tejto smernice, v zónach a aglomeráciách dotknutých jej žalobou a v obdobiach, ktoré sú v nej uvedené, členský štát sa nemôže bez toho, aby mu boli priznané výnimky podľa ustanovení citovaných v predchádzajúcom bode a za podmienok v ňom stanovených, odvolávať na takéto okolnosti s cieľom spochybníť pripísateľnosť vytýkaného nesplnenia povinnosti a oslobodiť sa tak od dodržiavania jasných povinností, ktoré má od 1. januára 2005 najskôr v súlade s článkom 5 smernice 1999/30 a prílohou III tejto smernice a následne článkom 13 a prílohou XI smernice 2008/50.
- 87 Pokiaľ bolo takéto konštatovanie tak ako v prejednávanej veci preukázané a pri neexistencii dôkazu predloženého Talianskou republikou o existencii výnimočných okolností, ktorých dôsledkom sa nebolo možné vyhnúť napriek všetkej vynaloženej starostlivosti, je irelevantné, či nesplnenie povinnosti vyplýva z vôle členského štátu, ktorému je pripísateľné, z jeho nedbanlivosti alebo z technických, či štrukturálnych ťažkostí, na ktoré narazil [pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. decembra 2012, Komisia/Taliansko, C-68/11, EU:C:2012:815, body 63 a 64, ako aj z 24. októbra 2019, Komisia/Francúzsko (Prekročenie limitných hodnôt oxidu dusičitého), C-636/18, EU:C:2019:900, bod 42].
- 88 Pokiaľ ide konkrétne o tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého európske politiky v oblasti dopravy prispeli k prekročeniu limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ v Taliansku najmä z dôvodu, že nezohľadňovali emisie oxidu dusičitého, ktoré boli skutočne produkované vozidlami, osobitne vozidlami so vznetovým motorom, treba konštatovať, že predmetná žaloba o nesplnenie povinnosti sa týka úrovni koncentrácie PM₁₀, a nie úrovni oxidu dusičitého. Ako už navyše Súdny dvor rozhodol,

okrem skutočnosti, že motorové vozidlá, na ktoré sa vzťahujú normy stanovené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2007 z 20. júna 2007 o typovom schvaľovaní motorových vozidiel so zreteľom na emisie ľahkých osobných a úžitkových vozidiel (Euro 5 a Euro 6) a o prístupe k informáciám o opravách a údržbe vozidiel (Ú. v. EÚ L 171, 2007, s. 1), nie sú jedinou príčinou emisií oxidu dusičitého ani častíc PM₁₀, právna úprava Únie uplatniteľná na typové schválenie motorových vozidiel nemôže zbavovať členské štáty ich povinnosti dodržiavať limitné hodnoty stanovené smernicou 2008/50 na základe vedeckých poznatkov a praxe členských štátov tak, aby odrážali úroveň, ktorú Únia a členské štáty považujú za vhodnú na účely zabránenia, prevencie alebo zníženia škodlivých vplyvov látok znečisťujúcich ovzdušie na zdravie ľudí a životné prostredie ako celok [pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. októbra 2019, Komisia/Francúzsko (Prekročenie limitných hodnôt oxidu dusičitého), C-636/18, EU:C:2019:900, bod 48].

- 89 Navyše topografické a klimatické osobitosti obzvlášť nepriaznivé pre rozptyl znečisťujúcich látok, ktoré môžu mať predmetné zóny a aglomerácie, nemôžu zbavovať dotknutý členský štát zodpovednosti za prekročenie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, ale naopak predstavujú prvky, ktoré sa musia zohľadniť v rámci plánov týkajúcich sa kvality ovzdušia, ako to vyplýva z bodu 2 písm. c) a d) časti A prílohy XV smernice 2008/50, ktoré je tento členský štát povinný vypracovať podľa článku 23 tejto smernice pre tieto zóny alebo aglomerácie s cieľom dosiahnuť limitnú hodnotu v prípade jej prekročenia.
- 90 Pokiaľ ide navyše o tvrdenie, podľa ktorého Komisia prijala opatrenia potrebné na dosiahnutie cieľov smernice 2008/50 oneskorene, treba konštatovať, že ani táto skutočnosť nemôže Taliansku republiku zbaviť plnenia povinností, ktoré jej vyplývajú z článku 13 ods. 1 tejto smernice v spojení s jej prílohou XI [rozsudok z 24. októbra 2019, Komisia/Francúzsko (Prekročenie limitných hodnôt oxidu dusičitého), C-636/18, EU:C:2019:900, bod 47].
- 91 Pokiaľ ide o tvrdenie založené na dosahu odkazu na „medzu tolerancie“ nachádzajúceho sa v článkoch 13, 22 a 23 smernice 2008/50, ako aj v prílohe XI tejto smernice, podľa ktorého dodržiavanie limitných hodnôt koncentrácie musí vždy zahŕňať túto medzu tolerancie, takže k porušeniu tejto smernice dochádza len vtedy, ak sa preukáže, že prekročenie prevyšuje uvedenú medzu, treba konštatovať, že v súlade so znením článku 2 bodu 7 uvedenej smernice „medza tolerancie“ predstavuje percento limitnej hodnoty, o ktoré môže byť táto hodnota prekročená „za podmienok ustanovených v [smernici 2008/50]“. Uplatnenie takejto medze však platí len v dvoch prípadoch uvedených v odsekoch 1 a 2 článku 22 uvedenej smernice, ako to je výslovne stanovené v odseku 3 toho istého článku.
- 92 Odseky 1 a 2 článku 22 smernice 2008/50 umožňujú predĺžiť o päť rokov lehotu stanovenú na dodržanie limitných hodnôt stanovených pre oxid dusičitý alebo benzén alebo pozastaviť až do 11. júna 2011 povinnosť uplatňovať limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀, ako vyplývajú z prílohy XI tejto smernice, z dôvodu osobitnej situácie predmetnej zóny. V obidvoch prípadoch odsek 4 tohto článku 22 ukladá členským štátom povinnosť zaslať v tomto zmysle Komisii oznámenie, ku ktorému je v každom prípade pripojený plán kvality ovzdušia, a stanovuje, že „príslušné podmienky na uplatňovanie [uvedených odsekov 1 alebo 2] sa považujú za splnené“ iba vtedy, ak Komisia nevznesie námietku do deviatich mesiacov od prijatia tohto oznámenia.
- 93 Preto iba v prípade, že Komisia nevznesla námietku uvedenú v článku 22 ods. 4 druhom pododseku tejto smernice v lehote deviatich mesiacov od oznámenia uvedeného v tomto ustanovení, možno členskému štátu priznať medzu tolerancie. Pokiaľ ide navyše o koncentrácie PM₁₀, takáto medza tolerancie predstavovala v každom prípade prechodné opatrenie, ktoré bolo možné uplatniť len do 11. júna 2011, ako to vyplýva zo znenia článku 22 ods. 2 uvedenej smernice. Toto ustanovenie teda už nevyvoláva žiadny právny účinok.
- 94 Treba konštatovať, že Talianskej republike nebola na základe článku 22 ods. 3 a 4 smernice 2008/50 priznaná žiadna medza tolerancie, takže ani toto tvrdenie uvedené Talianskou republikou nemôže uspieť.

- 95 Pokiaľ ide o tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého na jednej strane okolnosť, že len 17 % celého vnútroštátneho územia je predmetom výhrad vznesených Komisiou, čo v dôsledku toho vylučuje *per se* porušenie článku 13 tejto smernice, ktoré by prichádzalo do úvahy len vtedy, ak sú limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ prekročené na celom vnútroštátnom území, a na druhej strane rozdiely v hodnotách zaznamenané meracími stanicami nachádzajúcimi sa v tej istej zóne sú na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, relevantné, treba konštatovať, že prekročenie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, hoci aj obmedzené na jedinú zónu, samo osebe postačuje na to, aby sa mohlo konštatovať nesplnenie povinnosti podľa ustanovení článku 13 ods. 1 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50 [rozsudok z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 72 a citovaná judikatúra].
- 96 Porušenie uvedených ustanovení sa v tejto súvislosti preskúma na úrovni zón a aglomerácií, pričom prekročenie sa musí analyzovať pre každú zónu alebo aglomeráciu na základe meraní vykonaných každou meracou stanicou. Súdny dvor v tomto ohľade rozhodol, že článok 13 ods. 1 a článok 23 ods. 1 smernice 2008/50 sa majú vykladať v závislosti od všeobecnej štruktúry a účelu právnej úpravy, do ktorej patria tieto ustanovenia, v tom zmysle, že na konštatovanie prekročenia limitnej hodnoty stanovenej v prílohe XI tejto smernice v priemere vypočítanom za jeden kalendárny rok stačí, ak úroveň znečistenia presahujúca túto hodnotu bola nameraná na jednom vzorkovacom mieste [rozsudky z 26. júna 2019, Craeynest a i., C-723/17, EU:C:2019:533, body 60, 66 a 68, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 73].
- 97 Z tejto judikatúry tak vyplýva, že neexistuje prahová hodnota *de minimis*, pokiaľ ide o počet zón, v ktorých možno konštatovať prekročenie, alebo týkajúca sa počtu meracích staníc konkrétnej zóny, v prípade ktorých boli zaznamenané prekročenia [rozsudok z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 74]. Navyše zo spisu vyplýva, že v zónach, ktorých sa týka predmetná žaloba, sa nachádzajú najväčšie aglomerácie Talianska, ktoré zahŕňajú niekoľko desiatok miliónov obyvateľov. Nezohľadnenie tejto skutočnosti by viedlo k popretiu cieľov sledovaných smernicou 2008/50, najmä cieľa ochrany zdravia ľudí a životného prostredia ako celku.
- 98 Z uvedeného vyplýva, že prvej výhrade sa musí vyhovieť.

O druhej výhrade založenej na porušení článku 23 ods. 1 smernice 2008/50 samostatne a v spojení s oddielom A prílohy XV tejto smernice

Argumentácia účastníkov konania

- 99 V rámci svojej druhej výhrady Komisia tvrdí, že Talianska republika si od 11. júna 2010 neplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 23 ods. 1 smernice 2008/50 samostatne a v spojení s oddielom A prílohy XV tejto smernice, najmä povinnosť stanovenú v článku 23 ods. 1 druhom pododseku tejto smernice, a to dbať na to, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ prekročené, čo najviac skrátilo.
- 100 Komisia na úvod tvrdí, že z článku 23 ods. 1 smernice 2008/50 predovšetkým vyplývajú dve povinnosti, a to jednak povinnosť prijať vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa obdobie, keď sú hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo, a jednak povinnosť uviesť v plánoch kvality ovzdušia minimálny obsah stanovený v prílohe XV oddiele A tejto smernice.

- 101 Komisia zdôrazňuje, že článok 23 ods. 1 smernice 2008/50 zavádza priamu súvislosť medzi na jednej strane prekročením limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, teda porušením povinností stanovených v ustanoveniach článku 13 ods. 1 v spojení s prílohou XI tejto smernice, a na druhej strane vypracovaním plánov kvality ovzdušia.
- 102 Podľa Komisie je v tomto rámci potrebné vykonať analýzu plánov kvality ovzdušia vypracovaných dotknutým členským štátom v každom jednotlivom prípade, aby sa overilo, či sú v súlade s článkom 23 smernice 2008/50. Hoci v rámci tohto posúdenia majú členské štáty určitú voľnosť pri určení opatrení, ktoré je potrebné prijať, tieto opatrenia musia v každom prípade umožniť, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo.
- 103 Na účely určenia, či plán kvality ovzdušia stanovuje vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo, Komisia tvrdí, že treba zohľadniť niekoľko faktorov odvodených najmä z relevantnej judikatúry Súdneho dvora.
- 104 Po prvé kvalifikácia prekročenia limitných hodnôt počas viacerých rokov Súdny dvorom ako „systematického a pretrvávajúceho“ sama osebe preukazuje bez toho, aby bolo potrebné detailne preskúmať obsah plánov kvality ovzdušia vypracovaných dotknutým členským štátom, že tento členský štát nezaviedol vhodné a účinné opatrenia na to, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ prekročené, „čo najviac skrátilo“ (rozsudok z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, body 115 až 117).
- 105 Po druhé dlhodobé prekračovanie limitných hodnôt predstavuje závažnú indíciu o skutočnosti, že dotknutý členský štát si nesplnil svoju povinnosť podľa článku 23 ods. 1 druhého pododseku smernice 2008/50. Trvanie budúcich odhadovaných prekročení limitných hodnôt treba tiež zohľadniť, ako to uviedol Súdny dvor v rozsudku z 22. februára 2018, Komisia/Poľsko (C-336/16, EU:C:2018:94, bod 99), pri hodnotení plánov kvality ovzdušia, pričom mimoriadne dlhú dobu možno odôvodniť len výnimočnými okolnosťami.
- 106 Po tretie je potrebné zohľadniť absolútnu úroveň prekračovania limitných hodnôt. Čím dlhšia je doba prekračovania významného rozsahu, tým viac to svedčí o neúčinnosti už prijatých opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia.
- 107 Po štvrté tendencia zvyšovania alebo neexistencia podstatných odchýlok úrovni koncentrácií, ktoré sú už vyššie ako limitné hodnoty povolené smernicou 2008/50, predstavuje dodatočný prvok naznačujúci neprimeranosť prijatých opatrení.
- 108 Po piate je potrebné zohľadniť formálny obsah plánov kvality ovzdušia, najmä to, či tieto plány obsahujú všetky informácie požadované v oddiele A prílohy XV smernice 2008/50. Neexistencia jednej alebo viacerých takýchto informácií predstavuje jasný náznak skutočnosti, že tieto plány nie sú v súlade s článkom 23 tejto smernice.
- 109 Po šieste vecný obsah plánov kvality ovzdušia, najmä primeranosť medzi diagnostikou stanovenou v týchto plánoch a plánovanými opatreniami, analýza všetkých možných opatrení a ich závažnosť alebo iba stimulujúca povaha, ako aj zdroje financovania na ich vykonanie sú faktormi, ktoré treba zohľadniť v rámci hodnotenia uvedených plánov.
- 110 V tomto kontexte Komisia tvrdí, že hoci členské štáty disponujú určitou mierou voľnej úvahy pri výbere opatrení, ktoré sa majú vykonať, takáto miera voľnej úvahy je veľmi obmedzená, keďže musia zvážiť a vykonať všetky možné opatrenia, a to tie, ktoré umožnia účinne a včas napraviť prekročenia limitných hodnôt.

- 111 Po overení plánov kvality ovzdušia pre všetky zóny, ktorých sa týka jej žaloba, sa Komisia vzhľadom na faktory uvedené v bodoch 104 až 109 tohto rozsudku domnieva, že tieto plány boli prijaté v rozpore s článkom 23 smernice 2008/50, keďže neumožnili ani zaručiť dodržiavanie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, ani zabezpečiť, aby sa obdobie, keď sú tieto limitné hodnoty prekročené, „čo najviac skrátilo“. Navyše k tomuto prijatiu došlo v rozpore s ustanoveniami článku 23 v spojení s prílohou XV oddielom A tejto smernice, keďže niektoré plány kvality ovzdušia prijaté niektorými talianskymi regiónmi neobsahujú informácie vyžadované týmito ustanoveniami.
- 112 Talianska republika tvrdí, že pokiaľ ide o druhú výhradu, Komisia poukazuje na všeobecné skutočnosti, ktoré nezohľadňujú osobitnú situáciu každej predmetnej talianskej zóny alebo aglomerácie, pričom sa skôr obmedzuje na formulovanie spochybnení, ktoré sú induktívne, generické, formálne a systematicky zbavené analýzy dôvodov prekročenia limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ a technickej primeranosti opatrení stanovených v plánoch kvality ovzdušia na účely jeho ukončenia. Komisia sa v skutočnosti obmedzuje na vytýkanie toho, že hoci sú tieto plány nepopierateľne platné, nestanovujú koniec tohto prekračovania v „čo najkratšej možnej“ lehote podľa subjektívneho hodnotenia uskutočneného samotnou Komisiou.
- 113 Talianska republika v tejto súvislosti na jednej strane spresňuje, že Komisia uvádza vonkajšie a generické nepriame dôkazy týkajúce sa dĺžky trvania a rozsahu rozdielov medzi zaznamenanými úrovňami koncentrácie a maximálnymi hodnotami stanovenými právom Únie. Tieto skutočnosti však platia pre každý plán kvality ovzdušia a ako také sú nezlučiteľné s presnou kazuistickou analýzou príčin odlišností a prijatých opatrení.
- 114 Na druhej strane Komisia neposúdila opatrenia prijaté vnútroštátnymi orgánmi s ohľadom na európske zásady uplatniteľné v oblasti ozdravenia ovzdušia, najmä zásadu rovnováhy medzi verejnými a súkromnými záujmami, ako aj zásadu proporcionality.
- 115 Pokiaľ ide o zásadu proporcionality, Talianska republika tvrdí, že členský štát nemôže prijať sociálne a ekonomicky neudržateľné opatrenia alebo opatrenia, ktoré by mohli ohroziť základné hodnoty práva Únie, ako napríklad voľný pohyb tovaru a osôb, slobodu podnikania alebo právo na verejnoprospešné služby, ako je prístup k domácomu vykurovaniu, aj keby tieto opatrenia ako jediné mohli umožniť dosiahnutie limitných hodnôt v stanovených lehotách.
- 116 Talianska republika pripomína, že vnútroštátne orgány disponujú širokou mierou voľnej úvahy pri výbere opatrení, ktoré sa majú prijať na účely dosiahnutia cieľov stanovených právom Únie, pričom toto vnútroštátne rozhodnutie možno spochybníť len vtedy, ak obsahuje nesprávne posúdenie skutkových okolností alebo je zjavne iracionálne v rozsahu, v akom je zrejme neprimerané na dosiahnutie týchto cieľov alebo ak je možné nahradiť tieto opatrenia inými opatreniami, ktoré nemajú vplyv na základné slobody zakotvené normotvorcom Únie.
- 117 Talianska republika s odvolaním sa na zásadu subsidiarity tvrdí, že prináleží vnútroštátnym orgánom v medziach svojej právomoci preskúmať a prijať opatrenia spôsobilé obmedziť koncentrácie znečisťujúcich látok. Komisia teda nemôže nahradiť tieto orgány, ale tiež sa nemôže uspokojiť so všeobecným poukazaním na nedostatočnosť vnútroštátnych opatrení bez toho, aby preukázala, že tieto opatrenia sú zjavne technicky neprimerané.
- 118 Talianska republika tvrdí, že v tomto rámci Komisia neprikladala žiaden význam postupu smerujúcemu k dosiahnutiu limitných hodnôt, ktorý v súčasnosti prebieha v Taliansku a ktorým sa vykonávajú únosné a primerané opatrenia, a z toho vyvodzuje, že ak z dôvodu zásady rovnováhy medzi všetkými verejnými a súkromnými záujmami možno limitné hodnoty v oblasti kvality ovzdušia v niektorých zónach dodržiavať až v nasledujúcich rokoch, táto okolnosť nemôže predstavovať porušenie článku 23 ani článku 13 smernice 2008/50.

- 119 V tejto súvislosti Talianska republika tvrdí, že posúdenie vývoja zníženia koncentrácií PM₁₀ v okolitom ovzduší možno analyzovať len s ohľadom na viacročné merania, ktoré umožňujú identifikovať jasnú tendenciu znižovania koncentrácií PM₁₀ od roku 2008 do roku 2016, pričom anomália konštatovaná vo vývoji zaznamenanom v priebehu jediného roka, ako napríklad v roku 2015, ktorá je neobvyklá z dôvodu výnimočných klimatických okolností, nemôže umožňovať konštatovať obrat tendencie zlepšovania.
- 120 Talianska republika v tejto súvislosti tvrdí, že článok 23 smernice 2008/50 v skutočnosti neupravuje žiadny vopred stanovený harmonogram na dosiahnutie limitných hodnôt v zónach, v ktorých sú prekročené limitné hodnoty. Tento článok sa naopak musí uplatňovať podľa systematického výkladu práva Únie vzhľadom na zásadu proporcionality a „trvalú udržateľnosť“ procesu, ktorý vedie k dodržiavaniu limitných hodnôt. Ak by požiadavka, aby obdobie bolo „čo najviac skrátené“, súvisela s vopred stanovenými lehotami, ako sa domnieva Komisia, a ak by jediné primerané opatrenia na dosiahnutie limitných hodnôt v týchto lehotách boli sociálne a ekonomicky neudržateľné alebo mohli ohroziť niektoré základné hodnoty práva Únie, štát by porušil svoju všeobecnú povinnosť zabezpečiť rovnováhu medzi uvedenými hodnotami. Preto okolnosť, že plány kvality ovzdušia stanovujú dosiahnutie limitných hodnôt počas relatívne dlhého obdobia, nie je z tohto hľadiska v rozpore s potrebou, aby sa obdobie, keď sú tieto limitné hodnoty prekročené, „čo najviac skrátilo“.
- 121 Pokiaľ ide konkrétne o regionálne plány kvality ovzdušia v predmetných zónach a aglomeráciách, Talianska republika tvrdí, že okrem toho, že sú v nich vyjadrené dôležité výsledky dosiahnuté v rámci procesu ozdravovania kvality ovzdušia, ktorý sa začal vo všetkých predmetných zónach v období rokov 2008 až 2016, vrátane dodržiavania limitov v niektorých zónach, v jednotlivých prípadoch tiež dokumentujú účinnosť súboru opatrení stanovených v regionálnych ozdravných plánoch, formálnu úplnosť uvedených plánov a neopodstatnenosť domnienok použitých Komisiou na účely tvrdenia, že opatrenia uvedené v týchto plánoch nie sú spôsobilé zabezpečiť, aby bola doba prekročenia čo najviac skrátená.
- 122 Komisia vo svojej replike spochybňuje tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého smernica 2008/50 neuvádza žiadny „vopred stanovený harmonogram“ na prijatie plánov kvality ovzdušia a podľa ktorého takéto plány nepodliehajú „vopred stanoveným lehotám“, takže príslušné orgány si môžu slobodne zvoliť okamih, ktorý považujú za vhodný na prijatie uvedených plánov.
- 123 Komisia tvrdí, že argumentácia Talianskej republiky by podľa článku 23 smernice 2008/50 viedla k povoleniu odkladu *sine die* dodržiavania limitných hodnôt uvedených v článku 13 tejto smernice, keďže dotknutému členskému štátu by stačilo prijať opatrenia, ktoré sa mu len podľa jeho uváženia zdajú vhodné. Takýto výklad by zbavoval tak článok 13, ako aj článok 23 uvedenej smernice akéhokoľvek potrebného účinku.
- 124 V tejto súvislosti Komisia pripomína, že potreba zabezpečiť čistý vzduch slúži základnému záujmu ochrany zdravia ľudí a že rozhodovací priestor príslušných orgánov musí byť v súlade s touto požiadavkou.
- 125 Komisia nesúhlasí ani s tvrdením Talianskej republiky, podľa ktorého je nevyhnutné mať k dispozícii dlhé lehoty – od piatich do desiatich rokov – na to, aby opatrenia stanovené v jednotlivých plánoch kvality ovzdušia mohli vyvolávať účinky. Pripomína, že v každom prípade prináleží dotknutému členskému štátu, aby spochybnil nepriamy dôkaz, ktorý predstavuje pretrvávajúce prekročenie limitných hodnôt, a najmä preukázal, že jeho plány kvality ovzdušia splňajú požiadavky článku 23 ods. 1 a oddielu A prílohy XV uvedenej smernice.
- 126 Napokon Komisia odmieta výhradu Talianskej republiky, že predmetné plány kvality ovzdušia neanalyzovala v každom jednotlivom prípade a že sa obmedzila len na uvedenie domnienok nesplnenia povinnosti.

- 127 Aj po podrobnom preskúmaní každého z regionálnych plánov kvality ovzdušia totiž Komisia tvrdí, že povinnosť stanovená článkom 23 smernice 2008/50 nebola splnená, pričom najmä tvrdí, že väčšina opatrení prijatých Talianskou republikou bude mať účinky až o niekoľko rokov neskôr, takže limitné hodnoty nemožno dosiahnuť do roku 2020 alebo 2025, dokonca ani do roku 2030.
- 128 Talianska republika vo svojej duplike tvrdí, že Komisia sa nemôže uspokojiť s veľmi všeobecným spochybnením neprimeranej dĺžky lehôt stanovených v rámci regionálneho plánovania. Táto inštitúcia by mala skôr uviesť dôvody, pre ktoré sú v konkrétnom hospodárskom a sociálnom kontexte opatrenia definované miestnymi orgánmi v plánoch kvality ovzdušia zjavne neprimerané. Kritériá, ktoré Komisia použila na účely analýzy dodržania článku 23 ods. 1 smernice 2008/50, sú teda zjavne neprimerané a priznáva sa nimi neprimeraná váha dĺžke lehôt na dosiahnutie cieľov týkajúcich sa kvality ovzdušia. Navyše spresňuje, že jej tvrdenie týkajúce sa neexistencie „vopred stanoveného harmonogramu“ v smernici 2008/50 sa nevzťahuje na prijatie plánov kvality ovzdušia, ale na dosiahnutie cieľov stanovených týmito plánmi.
- 129 Zdôrazňuje tiež, že jej nemožno vytýkať žiadne omeškanie s prijatím plánov kvality ovzdušia a opakuje účinnosť trvalých a primeraných opatrení stanovených v každom z týchto regionálnych plánov, ktoré sú potvrdené preukázateľnými tendenciami znižovania koncentrácií PM₁₀ v zónach, ktorých sa týka predmetná žaloba.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 130 Z článku 23 ods. 1 druhého pododseku smernice 2008/50 vyplýva, že v prípade prekročenia limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, pre ktoré už lehota na ich dosiahnutie uplynula, je dotknutý členský štát povinný vypracovať plán kvality ovzdušia, ktorý zodpovedá určitým požiadavkám.
- 131 Tento plán tak musí stanovovať vhodné opatrenia na to, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo, a môže obsahovať osobitné dodatočné opatrenia na ochranu citlivých skupín obyvateľstva, najmä detí. Navyše podľa článku 23 ods. 1 tretieho pododseku smernice 2008/50 musí uvedený plán obsahovať minimálne informácie uvedené v oddiele A prílohy XV tejto smernice a môže tiež zahŕňať opatrenia uvedené v článku 24 tejto smernice. Tento plán sa musí bezodkladne oznámiť Komisii, najneskôr však dva roky po skončení roku, v ktorom sa zistilo prvé prekročenie limitných hodnôt.
- 132 Ako to vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, článok 23 ods. 1 smernice 2008/50 má všeobecný rozsah pôsobnosti, keďže sa uplatňuje bez časového obmedzenia, pri prekročení všetkých limitných hodnôt znečisťujúcich látok stanovených v tejto smernici, pre ktoré už lehota na ich dosiahnutie stanovená uvedenou smernicou alebo Komisiou podľa článku 22 tejto smernice uplynula [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 104, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 114 a citovaná judikatúra].
- 133 Treba tiež uviesť, že článok 23 smernice 2008/50 zavádza priamu spojitosť medzi jednak prekročením limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, ako vyplývajú z ustanovení článku 13 ods. 1 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50, a jednak vypracovaním plánov kvality ovzdušia [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 83, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 115 a citovaná judikatúra].

- 134 Takéto plány môžu byť vypracované len na základe rovnováhy medzi cieľom zníženia rizika znečistenia a rôznymi prítomnými verejnými a súkromnými záujmami [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 106, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt pre PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 116 a citovaná judikatúra].
- 135 Preto skutočnosť, že členský štát prekročí limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀, nepostačuje sama osebe na záver o tom, že tento členský štát si nesplnil povinnosti vyplývajúce mu z článku 23 ods. 1 druhého pododseku smernice 2008/50 [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 107, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 117 a citovaná judikatúra].
- 136 Z článku 23 ods. 1 druhého pododseku smernice 2008/50 však vyplýva, že ak členské štáty disponujú určitým rozhodovacím priestorom na určenie opatrení, ktoré je potrebné prijať, tieto opatrenia musia v každom prípade umožniť, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 109, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 118 a citovaná judikatúra].
- 137 Za týchto podmienok je potrebné na základe analýzy v každom jednotlivom prípade overiť, či sú plány kvality ovzdušia vypracované dotknutým členským štátom v súlade s článkom 23 ods. 1 druhým pododsekom smernice 2008/50 [rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 108, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 119 a citovaná judikatúra].
- 138 V tomto prípade treba na úvod konštatovať, že Talianska republika si systematicky a trvalo neplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z ustanovení článku 13 ods. 1 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50 v zónach a aglomeráciách, ktorých sa týka predmetná žaloba od roku 2008 do roku 2017, ako to vyplýva z preskúmania prvej výhrady Komisie.
- 139 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že dotknutý členský štát má povinnosť vypracovať pre prípad prekročení limitných hodnôt stanovených smernicou 2008/50 plány kvality ovzdušia obsahujúce vhodné opatrenia na to, aby sa obdobie prekročenia čo najviac skrátilo, od 11. júna 2010. Vzhľadom na to, že takéto prekročenia už boli konštatované k tomuto dátumu alebo dokonca aj pred ním takmer vo všetkých zónach a aglomeráciách, ktorých sa týka predmetná žaloba, a v každom prípade prinajmenšom v zóne alebo aglomerácii patriacich do každého regionálneho plánu kvality ovzdušia, ktorý bol predložený v rámci predmetného konania o nesplnení povinnosti od uvedeného dátumu, Talianska republika, ktorá mala uviesť do účinnosti ustanovenia zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení potrebné na dosiahnutie súladu so smernicou 2008/50 v súlade s článkom 33 ods. 1 tejto smernice, bola povinná čo najskôr prijať a vykonať vhodné opatrenia podľa článku 23 ods. 1 tejto smernice.
- 140 Zo skutočností uvedených v spise však po prvé vyplýva, že plán kvality ovzdušia pre región Sicília bol prijatý 18. júla 2018, teda po dátume uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku na 28. júna 2017, ako to potvrdzuje Talianska republika vo svojom vyjadrení k žalobe, hoci v zóne patriacej do tohto regiónu boli konštatované prekročenia dennej limitnej hodnoty stanovenej pre PM₁₀ od roku 2008. Pokiaľ ide o ostatné regióny, do ktorých patria zóny a aglomerácie uvedené v predmetnej žalobe, z týchto skutočností možno vyvodiť, že v čase uplynutia uvedenej lehoty Talianska republika riadne prijala plány kvality ovzdušia, ako aj rôzne opatrenia určené na zlepšenie kvality ovzdušia.
- 141 Po druhé treba zdôrazniť, že podľa článku 23 ods. 1 tretieho pododseku smernice 2008/50 musia plány týkajúce sa kvality ovzdušia obsahovať prinajmenšom informácie uvedené v oddiele A prílohy XV tejto smernice. Z údajov uvedených v spise vyplýva, že regionálne plány pre regióny Umbria, Lazio, Kampánia a Apúlia neobsahujú ustanovenie o lehote stanovenej na realizáciu cieľov týkajúcich sa

kvality ovzdušia. Pokiaľ ide navyše o množstvo opatrení uvádzaných Talianskou republikou, tieto údaje neumožňujú vždy určiť, či sa týkajú zón a aglomerácií dotknutých predmetnou žalobou, aký je ich harmonogram alebo vplyv na plánované zlepšenie kvality ovzdušia.

- 142 Pokiaľ ide po tretie o regionálne plány upravujúce lehoty na realizáciu cieľov týkajúcich sa kvality ovzdušia, uvádza sa v nich doba realizácie, ktorá môže byť niekoľko rokov, niekedy dokonca dve desaťročia po nadobudnutí účinnosti limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀. V prípade regiónov Emilia-Romagna a Toskánsko bola totiž lehota na realizáciu cieľov týkajúcich sa kvality ovzdušia odhadnutá na rok 2020, v prípade regiónov Benátsko a Lombardsko na rok 2025 a v prípade regiónu Piemont na rok 2030.
- 143 Po štvrté z preskúmania obsahu regionálnych plánov kvality ovzdušia predložených v rámci predmetného konania o nesplnení povinnosti, ktoré jasne potvrdzujú proces smerujúci k dosiahnutiu limitných hodnôt, ktorý v súčasnosti prebieha v Talianskej republike, vyplýva, že v nich stanovené opatrenia, najmä tie, ktorých cieľom je dospieť k štrukturálnym zmenám špecificky vzhľadom na hlavné faktory znečistenia v zónach a aglomeráciách, v ktorých došlo k prekročeniam uvedených limitných hodnôt od roku 2008, boli v prípade veľkej väčšiny z nich stanovené len v rámci nedávnych aktualizácií uvedených plánov, a teda tesne pred uplynutím lehoty na vyjadrenie k odôvodnenému stanovisku, či dokonca po uplynutí tejto lehoty, alebo sú stále v procese prijímania alebo plánovania. Tieto opatrenia tak nielenže boli prijaté najmenej šesť rokov po nadobudnutí účinnosti povinnosti stanoviť vhodné opatrenia umožňujúce ukončiť uvedené prekročenia v čo najkratšom možnom čase, ale navyše často stanovujú mimoriadne dlhé trvanie realizácie.
- 144 Po piate v rozsahu, v akom Talianska republika uvádza na podporu primeranosti opatrení stanovených v regionálnych plánoch jasnú tendenciu k zlepšeniu kvality ovzdušia zaznamenávanej na celom talianskom území najmä počas nedávnych rokov a uvádza, že na účely identifikácie takejto tendencie možno zohľadniť údaje za rok 2017, treba na úvod zdôrazniť, že mnohé skutočnosti, ktoré tento členský štát uvádza na podporu svojej argumentácie, sa netýkajú zón a aglomerácií, ktorých sa týka predmetná žaloba.
- 145 Pokiaľ ide o tieto zóny a aglomerácie, hoci v niektorých z nich možno pozorovať určité zníženie úrovne prekročení limitných hodnôt z dlhodobého hľadiska, najskôr treba pripomenúť, ako to bolo uvedené v bode 74 tohto rozsudku, že v 27 zónach a aglomeráciách, ktorých sa týka predmetná žaloba, bola denná limitná hodnota stanovená pre PM₁₀, ktorá sa nesmie prekročiť viac ako 35-krát v priebehu roka, dodržaná v roku 2017 len v dvoch zónach. Tieto údaje ďalej vo veľkej väčšine predmetných zón a aglomerácií preukazujú zvýšený počet prekročení uvedenej limitnej hodnoty v roku 2017 v porovnaní s rokom 2016, počas ktorého nebolo v žiadnom prípade možné pozorovať dodržanie uvedeného počtu. Pokiaľ ide navyše o počet prekročení dennej limitnej hodnoty stanovenej pre PM₁₀ ako taký, tento počet je vo viacerých predmetných zónach a aglomeráciách takmer rovnako vysoký v roku 2017 ako v roku 2010 a v určitých zónach môže dosahovať dvojnásobok či dokonca trojnásobok počtu povolených prekročení. Pokiaľ ide navyše o ročnú limitnú hodnotu stanovenú pre PM₁₀, z tých istých údajov vyplýva, že v takmer všetkých predmetných zónach v regiónoch Piemont a Lombardsko bol zaznamenaný nárast koncentrácií PM₁₀ a že len v predmetných zónach regiónov Lazio a Benátsko, ako aj v jednej zóne v regióne Lombardsko, nedošlo počas roka 2017 už k žiadnym prekročeniam tejto hodnoty.
- 146 Vzhľadom na skutočnosti uvedené v bodoch 138 až 145 tohto rozsudku treba uviesť, že Talianska republika zjavne neprijala včas vhodné opatrenia umožňujúce zabezpečiť, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ prekročené, v predmetných zónach a aglomeráciách čo najviac skrátilo. Denné a ročné prekračovanie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ tak bolo počas obdobia najmenej ôsmich rokov v uvedených zónach systematické a pretrvávajúce napriek povinnosti, aby tento členský štát prijal všetky vhodné a účinné opatrenia na dosiahnutie súladu s požiadavkou, aby sa lehota, keď sú hodnoty prekročené, čo najviac skrátila.

- 147 Bez toho, aby bolo potrebné podrobnejšie preskúmať obsah plánov kvality ovzdušia vypracovaných Talianskou republikou, tento stav sám osebe preukazuje, že v prejednávanej veci tento členský štát nezaviedol vhodné a účinné opatrenia na to, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ prekročené, „čo najviac skrátilo“ v zmysle článku 23 ods. 1 druhého pododseku smernice 2008/50 [pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 117, ako aj z 30. apríla 2020, Komisia/Rumunsko (Prekročenie limitných hodnôt PM₁₀), C-638/18, neuvverejnený, EU:C:2020:334, bod 123 a citovanú judikatúru].
- 148 Pokiaľ ide o tvrdenie predložené Talianskou republikou, podľa ktorého je pre dotknutý členský štát nevyhnutné mať k dispozícii dlhé lehoty na to, aby opatrenia stanovené v jednotlivých plánoch týkajúcich sa kvality ovzdušia mohli mať účinky, keďže smernica 2008/50 v tomto ohľade neupravuje vopred stanovený harmonogram, treba konštatovať, že táto úvaha nemôže v žiadnom prípade odôvodňovať osobitne dlhú lehotu na ukončenie prekračovania takých limitných hodnôt, ako sú stanovené v prejednávanej veci, keďže prekročenie sa musí v každom prípade posudzovať pri zohľadnení časových odkazov stanovených v smernici 2008/50 na účely splnenia povinností uvedených v tejto smernici, alebo tak ako v prejednávanej veci, pri zohľadnení rozsudku z 19. decembra 2012, Komisia/Taliansko (C-68/11, EU:C:2012:815), a teda 1. januára 2008 na účely limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ a 11. júna 2010 na účely prijatia plánov kvality ovzdušia, ako aj významu cieľov ochrany zdravia ľudí a životného prostredia sledovaných touto smernicou.
- 149 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa samotného znenia článku 23 ods. 1 druhého pododseku smernice 2008/50 sa primeranosť opatrení uvedených v pláne kvality ovzdušia musí posudzovať vo vzťahu k schopnosti týchto opatrení zabezpečiť, aby sa obdobie, keď sú hodnoty prekročené, „čo najviac skrátilo“, pričom táto požiadavka je prísnejšia než požiadavka uplatňovaná na základe smernice 96/62, ktorá sa obmedzovala na požiadavku, aby členské štáty „v primeranej lehote“ prijali opatrenia na zosúladenie kvality ovzdušia s limitnými hodnotami stanovenými pre PM₁₀ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, body 88 až 90).
- 150 Práve z tohto hľadiska článok 23 smernice 2008/50 stanovuje, že ak sa zistí prekročenie limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, takáto situácia by mala viesť dotknutý členský štát v čo najkratšom možnom čase nielen k prijatiu, ale aj k vykonaniu vhodných opatrení v pláne kvality ovzdušia, pričom rozhodovací priestor, ktorý má tento členský štát v prípade prekročenia týchto limitných hodnôt, je v tomto kontexte obmedzený touto požiadavkou.
- 151 Pokiaľ ide navyše o tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého sú ňou stanovené lehoty plne prispôbené rozsahu štrukturálnych zmien potrebných na ukončenie prekročenia limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ v okolitom ovzduší, zdôrazňujúc najmä ťažkosti spojené so sociálno-ekonomickým a rozpočtovým významom investícií, ktoré sa majú realizovať, a s miestnymi zvyklosťami, treba pripomenúť, že tento členský štát musí preukázať, že ťažkosti, na ktoré sa odvoláva na účely ukončenia prekročenia limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀, môžu vylučovať možnosť stanovenia kratších lehôt (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2018, Komisia/Poľsko, C-336/16, EU:C:2018:94, bod 101).
- 152 Súdny dvor už v odpovedi na tvrdenia, ktoré sú úplne porovnateľné s tými, ktoré uviedla Talianska republika v prejednávanej veci, rozhodol, že štrukturálne ťažkosti súvisiace so sociálno-ekonomickým a rozpočtovým významom veľkých investícií, ktoré sa majú realizovať, samy osebe nemajú výnimočný charakter a nemôžu vylučovať možnosť stanovenia kratších lehôt [pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. októbra 2019, Komisia/Francúzsko (Prekročenie limitných hodnôt oxidu dusičitého), C-636/18, EU:C:2019:900, bod 85, ako aj analogicky z 22. februára 2018, Komisia/Poľsko, C-336/16, EU:C:2018:94, bod 101]. Inak to nemôže byť v prípade miestnych zvyklostí.
- 153 V tomto kontexte a v súvislosti s uvedeným treba tiež odmietnuť argumentáciu Talianskej republiky založenú na zásadách proporcionality, subsidiarity a rovnováhy medzi verejnými a súkromnými záujmami, ktoré podľa jej názoru umožňujú povoliť hoci aj veľmi dlhé odklady splnenia limitných

hodnôt stanovených smernicou 2008/50. Súdny dvor už spresnil, že v súlade s článkom 23 ods. 1 tejto smernice sa musia plány kvality ovzdušia vypracovať na základe zásady rovnováhy medzi cieľom zníženia rizika znečistenia a rôznymi prítomnými verejnými a súkromnými záujmami [pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. apríla 2017, Komisia/Bulharsko, C-488/15, EU:C:2017:267, bod 106, ako aj z 24. októbra 2019, Komisia/Francúzsko (Prekročenie limitných hodnôt oxidu dusičitého), C-636/18, EU:C:2019:900, bod 79].

- 154 Hoci na základe uvedeného článku 23 ods. 1 teda nemožno v prípade prekročenia limitných hodnôt stanovených smernicou 2008/50 vyžadovať, aby opatrenia prijaté členským štátom na základe tejto rovnováhy zaručovali okamžité dodržiavanie týchto limitných hodnôt tak, aby sa mohli považovať za vhodné, nevyplýva z toho, že by tento článok 23 ods. 1 vykladaný s ohľadom na uvedenú zásadu mohol predstavovať dodatočný predpoklad všeobecného predĺženia lehoty, prípadne *sine die*, na dodržanie týchto hodnôt, ktoré majú chrániť zdravie ľudí, keďže článok 22 uvedenej smernice je tak, ako to bolo uvedené v bode 81 tohto rozsudku, jediným ustanovením upravujúcim možnosť predĺženia uvedenej lehoty.
- 155 Vzhľadom na uvedené treba konštatovať, že tvrdenia Talianskej republiky nemôžu samey osebe odôvodniť dlhé lehoty na ukončenie zistených prekročení limitných hodnôt vzhľadom na požiadavku, ktorou je zabezpečiť, aby sa obdobie, keď sú hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo.
- 156 Pokiaľ ide napokon o tvrdenie Talianskej republiky, podľa ktorého sú výhrady uvádzané Komisiou príliš všeobecné a chýba analýza jednotlivých plánov kvality ovzdušia, takže táto inštitúcia uviedla len domnienky nesplnenia povinnosti, stačí konštatovať, že zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že Komisia konštatovala nesúlad predmetných plánov kvality ovzdušia so smernicou 2008/50 po tom, čo zohľadnila jednotlivé faktory uvedené v bodoch 138 až 145 tohto rozsudku.
- 157 Z toho vyplýva, že druhej výhrade uvedenej Komisiou je potrebné vyhovieť.
- 158 Vzhľadom na všetky uvedené úvahy treba konštatovať, že Talianska republika
- si tým, že systematicky a trvalo prekračovala limitné hodnoty stanovené pre PM₁₀ a pokračovala v ich prekračovaní,
 - pokiaľ ide o dennú limitnú hodnotu od roku 2008 do roku 2017 vrátane v nasledujúcich zónach: IT1212 (Valle del Sacco); IT1507 (bývalá zóna IT1501, asanačná zóna – Neapol a Caserta); IT0892 (Emilia-Romagna, Pianura Ovest [západná nížina]); IT0893 (Emilia-Romagna, Pianura Est [východná nížina]); IT0306 (aglomerácia Miláno); IT0307 (aglomerácia Bergamo); IT0308 (aglomerácia Brescia); IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A); IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B); IT0312 (Lombardsko, údolie D); IT0119 (Piemont, nížina); IT0120 (Piemont, vrch);
 - od roku 2008 do roku 2016 vrátane v zóne IT1215 (aglomerácia Rím),
 - od roku 2009 do roku 2017 vrátane v nasledujúcich zónach: IT0508 a IT0509 (bývalá zóna IT0501, aglomerácia Benátky – Treviso); IT0510 (bývalá zóna IT0502, aglomerácia Padova); IT0511 (bývalá zóna IT0503, aglomerácia Vicenza), IT0512 (bývalá zóna IT0504, aglomerácia Verona); IT0513 a IT0514 (bývalá zóna IT0505; zóna A1 - provincia Benátky);
 - od roku 2008 do roku 2013 a potom opäť od roku 2015 do roku 2017 v zóne IT0907 (zóna Prato – Pistoia);
 - od roku 2008 do roku 2012 a potom opäť od roku 2014 do roku 2017 v zónach IT0909 (zóna Valdarno Pisano a Piana Lucchese) a IT0118 (aglomerácia Turín);

- od roku 2008 do roku 2009 a od roku 2011 do roku 2017 v zónach IT1008 (zóna Conca Ternana) a IT1508 (bývalá zóna IT1504, kopcovitá pobrežná zóna Benevento);
- v priebehu roka 2008 a od roku 2011 do roku 2017 v zóne IT1613 (Apúlia – priemyselná zóna), ako aj od roku 2008 do roku 2012 a v priebehu rokov 2014 a 2016 v zóne IT1911 (aglomerácia Palermo); ako aj,
- pokiaľ ide o ročnú limitnú hodnotu v zónach: IT1212 (Valle del Sacco) od roku 2008 do roku 2016 vrátane; IT0508 a IT0509 (bývalá zóna IT0501, aglomerácia Benátky – Treviso) v priebehu rokov 2009, 2011 a 2015; IT0511 (bývalá zóna IT0503, aglomerácia Vicenza) v priebehu rokov 2011, 2012 a 2015; IT0306 (aglomerácia Miláno) od roku 2008 do roku 2013 a v priebehu roka 2015; IT0308 (aglomerácia Brescia), IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A) a IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B) od roku 2008 do roku 2013 a v priebehu rokov 2015 a 2017; IT0118 (aglomerácia Turín) od roku 2008 do roku 2012 a v priebehu rokov 2015 a 2017,

nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z ustanovení článku 13 v spojení s prílohou XI smernice 2008/50,

a

tým, že od 11. júna 2010 neprijala vhodné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania limitných hodnôt stanovených pre PM₁₀ vo všetkých týchto zónach, si nesplnila povinnosti uložené článkom 23 ods. 1 smernice 2008/50 samostatne a v spojení s prílohou XV oddielom A tejto smernice, a najmä povinnosť stanovenú v článku 23 ods. 1 druhom pododseku uvedenej smernice dbať na to, aby plány kvality ovzdušia stanovovali vhodné opatrenia na to, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo.

O trovách

- ¹⁵⁹ Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazat' Taliansku republiku na náhradu trov konania a Talianska republika nemala úspech v podstatnej časti svojich dôvodov, je opodstatnené zaviazat' ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- 1. Talianska republika si tým, že systematicky a trvalo prekračovala limitné hodnoty uplatniteľné na koncentrácie častíc PM₁₀ a pokračovala v ich prekračovaní,**
 - **pokiaľ ide o dennú limitnú hodnotu,**
 - **od roku 2008 do roku 2017 vrátane v nasledujúcich zónach: IT1212 (Valle del Sacco); IT1507 (bývalá zóna IT1501, asanačná zóna – Neapol a Caserta); IT0892 (Emilia-Romagna, Pianura Ovest [západná nížina]); IT0893 (Emilia-Romagna, Pianura Est [východná nížina]); IT0306 (aglomerácia Miláno); IT0307 (aglomerácia Bergamo); IT0308 (aglomerácia Brescia); IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A); IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B); IT0312 (Lombardsko, údolie D); IT0119 (Piemont, nížina); IT0120 (Piemont, vrch);**
 - **od roku 2008 do roku 2016 vrátane v zóne IT1215 (aglomerácia Rím);**

- od roku 2009 do roku 2017 vrátane v nasledujúcich zónach: IT0508 a IT0509 (bývalá zóna IT0501, aglomerácia Benátky – Treviso); IT0510 (bývalá zóna IT0502, aglomerácia Padova); IT0511 (bývalá zóna IT0503, aglomerácia Vicenza), IT0512 (bývalá zóna IT0504, aglomerácia Verona); IT0513 a IT0514 (bývalá zóna IT0505; zóna A1 – provincia Benátky);
- od roku 2008 do roku 2013 a potom opäť od roku 2015 do roku 2017 v zóne IT0907 (zóna Prato – Pistoia);
- od roku 2008 do roku 2012 a potom opäť od roku 2014 do roku 2017 v zónach IT0909 (zóna Valdarno Pisano a Piana Lucchese) a IT0118 (aglomerácia Turín);
- od roku 2008 do roku 2009 a od roku 2011 do roku 2017 v zónach IT1008 (zóna Conca Ternana) a IT1508 (bývalá zóna IT1504, kopcovitá pobrežná zóna Benevento);
- v priebehu roka 2008 a od roku 2011 do roku 2017 v zóne IT1613 (Apúlia – priemyselná zóna), ako aj od roku 2008 do roku 2012 a v priebehu rokov 2014 a 2016 v zóne IT1911 (aglomerácia Palermo); ako aj,
- pokiaľ ide o ročnú limitnú hodnotu v zónach: IT1212 (Valle del Sacco) od roku 2008 do roku 2016 vrátane; IT0508 a IT0509 (bývalá zóna IT0501, aglomerácia Benátky – Treviso) v priebehu rokov 2009, 2011 a 2015; IT0511 (bývalá zóna IT0503, aglomerácia Vicenza) v priebehu rokov 2011, 2012 a 2015; IT0306 (aglomerácia Miláno) od roku 2008 do roku 2013 a v priebehu roka 2015; IT0308 (aglomerácia Brescia), IT0309 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina A) a IT0310 (Lombardsko, vysoko urbanizovaná nížina B) od roku 2008 do roku 2013 a v priebehu rokov 2015 a 2017; IT0118 (aglomerácia Turín) od roku 2008 do roku 2012 a v priebehu rokov 2015 a 2017,

nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z ustanovení článku 13 v spojení s prílohou XI smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe,

a

tým, že od 11. júna 2010 neprijala vhodné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania limitných hodnôt stanovených pre koncentrácie častíc PM₁₀ vo všetkých týchto zónach, si nesplnila povinnosti uložené článkom 23 ods. 1 smernice 2008/50 samostatne a v spojení s prílohou XV oddielom A tejto smernice, a najmä povinnosť stanovenú v článku 23 ods. 1 druhom pododseku uvedenej smernice dbať na to, aby plány kvality ovzdušia stanovovali vhodné opatrenia na to, aby sa obdobie, keď sú limitné hodnoty prekročené, čo najviac skrátilo.

2. Talianska republika je povinná nahradiť trovy konania.

Podpisy